

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE İLİŞKİ
DOYUMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Beyhan BUDAK

Ankara
Eylül, 2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE İLİŞKİ
DOYUMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Beyhan BUDAK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Leyla ERCAN

Ankara
Eylül, 2011

JÜRİ ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Beyhan BUDAK'ın “Üniversite Öğrencilerinin Aşka İlişkin Tutumları ve İlişki Doyumlarının Kişilik Özellikleri ile İlişkisi” başlıklı tezi 13.09.2011 tarihinde, jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Tez Danışmanı Yrd. Doç. Dr. Leyla ERCAN

.....

Üye : Doç.Dr. Mehmet GÜVEN

.....

Üye : Doç.Dr. Feride BACANLI

.....

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları, kişilik özellikleri, ilişki doyumunu arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Romantik ilişkiler, hayatımızda çok önemli etkisi olan bir kavramdır. Romantik ilişkilerin, başlaması, devam etmesi ve sona ermesi üzerinde kişilerin aşka ilişkin tutumlarının, kişilik özelliklerinin ve o an için yaşadıkları ilişkiden aldıkları doyumun büyük önemi vardır. Bu açıdan, araştırmamızın, daha sonra bu konuda yapılacak olan çalışmalara ve romantik ilişki alanında çalışan ruh sağlığı elemanlarına fayda sağlanması beklenmektedir.

Bu araştırmanın sonuçlanmasında, ilk olarak hoşgörölü, motive edici ve anlayışlı tavırlarıyla, bilgisini ve desteğini benden esirgemeyen sevgili tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Leyla Ercan’a teşekkürü borç bilirim. Araştırma sürecinde verilerin toplanması ve değerlendirilmesi sürecinde yardımlarını esirgemeyen Osman ÇAKIR, Hasan EŞİCİ ve Dr. Halil ÖZCAN’a teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak bugünlere gelmemde en büyük emeğe ve role sahip anneme ve babama, tez hazırlama sürecinde sabrıyla ve desteğiyle beni hiç yalnız bırakmayan eşime ve varlığıyla hayatımıza neşe katan kızıma çok teşekkür ediyorum.

Beyhan BUDAK

Eylöl, 2011

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARI VE İLİŞKİ DOYUMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE İLİŞKİSİ

BUDAK, Beyhan

Yüksek lisans Tezi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Leyla Ercan

Mayıs, 2011

Bu araştırmanın iki temel amacı vardır. Birincisi üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ve aşka ilişkin tutumlarının, romantik ilişki doyumlarını yordayıp yordamadığını incelemektir. İkincisi ise üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının ve romantik ilişki doyumlarının, cinsiyete, ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir.

Araştırmaya, 2009-2010 eğitim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerine devam eden ve romantik ilişki yaşayan, 250 kız, 87 erkek, 337 öğrenci katılmıştır. Araştırmada, verileri toplamak için, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği (Kısa Form) , Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, İlişki Doyumu Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veri analizinde SPSS 17.0 programı kullanılmış ve t testi, tek yönlü varyans analizi ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinden Dışadönüklük ile Yumuşak Başlılık, Sorumluluk, Nevrotizm, Deneyime Açıklık kişilik özellikleri, birlikte Romantik İlişki Doyumuna ilişkin varyansın %11'ini açıklamıştır. Yordayıcı değişkenlerden deneyime açıklık romantik ilişki doyumunun en güçlü yordayıcısı olurken bunu dışadönüklük kişilik özelliği izlemiştir.

2. Üniversite öğrencilerinin aşk tutumlarından, Özgeci Aşk, Arkadaşça Aşk, Tutkulu Aşk, Mantıklı Aşk, Oyun Gibi Aşk, Sahiplenici Aşk tutumları, Romantik İlişki Doyumuna ilişkin varyansın %58'ini açıklamıştır. Yordayıcı değişkenlerden tutkulu aşk

romantik ilişki doyumunun en güçlü yordayıcısı olurken bunu sırasıyla özgeci aşk, sahiplenici aşk ve oyun gibi aşk izlemiştir.

3. Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir. Erkeklerin kadınlara göre özgeci ve oyun gibi aşk tutumları puanlarının daha yüksek olduğu ve kadınların erkeklere göre mantıklı ve arkadaşça aşk tutumu puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları cinsiyete ve ilişki sayısına göre anlamlı farklılık göstermemiştir.

5. Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki sayısına ve ilişki süresine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Üniversite öğrencilerinin yaşanan ilişki sayısı arttıkça oyun gibi aşk tutumu puanlarının yükseldiği, arkadaşça aşk tutumu puanlarının ise düştüğü bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin yaşanan ilişki süresi uzadıkça tutkulu aşk tutumu puanlarının yükseldiği bulunmuştur.

6. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki süresine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Üniversite öğrencilerinin ilişki süresi arttıkça romantik ilişki doyumlarının yükseldiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aşk Tutumları, Kişilik Özellikleri, Romantik İlişki Doyumu

ABSTRACT

ATTITUDES OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS LOVE AND THE
RELATIONSHIP OF RELATION SATISFACTION WITH PERSONALITY TRAITS

BUDAK, Beyhan

Master Thesis, Guidance and Psychological Counseling

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Leyla Ercan

May, 2011

There are two main purposes of this study. First purpose is to analyze whether romantic relationship satisfaction of the university students can be predicted from their personality traits and attitudes towards love or not. Second purpose is to analyze whether the attitudes towards love and romantic relationship satisfaction of the university students differentiate according to gender, number of romantic relationship and romantic relationship time duration or not.

For this purpose, 250 female and 87 male, all in romantic relationship of totally 337 students from different departments of Gazi University Education Faculty in 2009-2010 education year participated in the study. “Love Attitudes Scale (short form)” , “Adjective Based Personality Scale (ABPT)” , “Relationship Assessment Scala” and Personal Information Form were used to provide the data. To analyze the data SPSS 17.0 programme was used, and the t test, single variable variance analysis and multiple regression analysis were done.

1. Extraversion, Agreeableness, Conscientiousness, Neuroticism and Openness personality traits of the university students all together explained 11% of the variance related to romantic relationship satisfaction. Openness to experience personality trait was the strongest predictive variable of relationship satisfaction, which was followed by extraversion personality trait.

2. University students’ attitudes towards love which were Agape , Storge, Eros, Pragma, Ludus, Mania love attitudes explained 58% of the variance related to romantic relationship satisfaction. Eros was the strongest predictive variable of romantic relationship satisfaction, which was followed by agape, mania and ludus respectively.

3. University students' attitudes towards love showed significant difference according to gender. It was found that males' agape and ludus scores were higher than females' scores and females' pragma and storge scores were higher than males' scores.

4. University students' romantic relationship satisfaction didn't show any significant difference according to gender and relationship number.

5. University students' attitudes towards love showed significant difference according to number of romantic relationship and romantic relationship time duration. As the number of romantic relationship increased ludus scores increased whereas storge scores decreased. It was found that university students' increasing time duration of romantic relationship means increasing eros scores.

6. University students romantic relationship satisfaction showed significant difference according to romantic relationship time duration. As the romantic relationship time duration of university increased, it was found that romantic relationship satisfaction also increased.

Key Words: Love Attitudes, Personality Traits, Romantic Relationship Satisfaction

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Çalışma Grubunun Bölüm ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	42
Tablo 2: Kişilik Özelliklerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	48
Tablo 3: Aşk Tutumlarının Romantik İlişki Doyumunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	49
Tablo 4: Aşk Tutumlarının Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları	50
Tablo 5: İlişki Doyumu Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları	51
Tablo 6: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	52
Tablo 7: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	52
Tablo 8: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	53
Tablo 9: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	53
Tablo 10: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.....	54
Tablo 11: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	55
Tablo 12: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	55
Tablo 13: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	56
Tablo 14: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	56
Tablo 15: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Oyun Gibi Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	57
Tablo 16: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Oyun gibi Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	57

Tablo 17: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Oyun Gibi Aşk Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.....	58
Tablo 18: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri	59
Tablo 19: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	60
Tablo 20: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	60
Tablo 21: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	61
Tablo 22: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	61
Tablo 23: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	62
Tablo 24: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	62
Tablo 25: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	63
Tablo 26: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.....	63
Tablo 27: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	64
Tablo 28: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	65
Tablo 29: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Oyun Gibi Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	65
Tablo 30: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Oyun gibi Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	66
Tablo 31: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri	66
Tablo 32: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	67
Tablo 33: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	67

Tablo 34: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	68
Tablo 35: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri.....	68
Tablo 36: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	69
Tablo 37: Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sürelerine Göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları.....	70

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI

ÖNSÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
İÇİNDEKİLER	XII

BÖLÜM I

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	6
1.1.2. Alt Problemler.....	6
1.2. Araştırmanın Önemi	7
1.3. Sayıtlar	8
1.4. Sınırlılıklar	8
1.5. Tanımlar.....	8

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.1.Aşka İlişkin Kuramlar.....	10
2.1.1.Aşk ve Hoşlanma	10
2.1.2.Tutkulu ve Arkadaşça Aşk.....	11
2.1.3.Üçgen Aşk Kuramı	13
2.1.4.Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Kuramı.....	16
2.2.Kişilik Kuramları	21
2.2.1.Ayrımcı Özellik Yaklaşımı	23
2.2.2.Beş Faktör Kişilik Kuramı	25
2.3.İlgili Araştırmalar	32
2.4.1. Konuyla İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	32
2.4.2. Konuyla İlgili Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar	37

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	42
-----------------	----

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....	48
------------------	----

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM.....	71
---------------------------	----

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	77
------------------------	----

Sonuçlar	77
----------------	----

Öneriler	78
----------------	----

KAYNAKLAR	81
-----------------	----

EKLER	92
-------------	----

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Yakın ilişki, iki kişinin ortak aktivitelerde bulunması ve olayları paylaşması ya da günlük konuşmalarında olumlu karşılık sergilemesi olarak tanımlanabilmektedir. (Gottman,1998). Yakın ilişkinin sözlük açılımı ortaklık, birlik, beraberlik olarak görünse de “yakınlık” ve “ilişki” terimleri ancak kişilerarası tahlillerle, bağlanımın ve karşılıklı bağımlılığın doğasının incelenmesiyle anlaşılabilir (Rusbult, Kumashiro, Coolsen ve Kirchner, 2004).

İnsan dünyaya geldiğinden itibaren çevresindeki diğer insanların bakım ve korumasına gereksinim duyan bir varlıktır. İlk zamanlar sadece biyolojik varlığın devamlılığı için gerekli olan bu gereksinim, daha sonraki zamanlarda duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimin sağlanabilmesi için de gereklidir. İnsanları birbirine yaklaştıran pek çok değişken vardır; birlikte olma isteği (Schacter,1959), karşılaştırma (Festinger,1954), aşk, sevgi, hoşlanma, fiziksel temas, bakım ve korunma gibi (Akt. Hortaçsu, 1999).

İnsanlar hayatları boyunca belki birçok insandan etkilenir, birçok insanı çekici bulabilir fakat onlardan yalnızca birkaçıyla ilişki kurar. İnsanların bir kısmı benzerlik, çekicilik, kişisel özellikler ve benzeri temelinde genel bir sevgi duygusu geliştirdikleri ilk izlenim aşamasından sonra daha derin ve anlamlı ilişki düzeylerine gelmektedirler. Yakın bir ilişkinin temel taşı, birbirine bağlı olmaktır. Bağlılık, bir insanın düşüncelerinin, duygularının ve davranışlarının diğer insanı etkilemesidir. İki insan, ikisinden birinin hayatındaki olayların onların her ikisini de aynı anda etkilemesi derecesinde birbirine bağlıdır. Bağlılık, yakın ilişkilerin ayırt edici özelliğidir (Papalia ve Olds, 1998; Bernstein, Roy ve Srull, 1991; Freedman, Sears ve Carlsmith, 2003).

Romantik ilişkiler ise Branden’a (2005) göre, kadın ve erkek arasında tutkulu, ruhsal, cinsel, bağlılığın her birinin, diğerine verdiği yüksek önemdir. Yine Branden’a (2005) göre bu durum sadece olağanüstü hazza giden yol değil, aynı zamanda kendini bulmadır. Romantik ilişkinin karakteristik tanımı üç elementin birleşiminden oluşmaktadır. Bunlar, bir tür ruhsal yakınlık hissi, hayranlık ve cinsel çekimdir. O iki kişi tanıştıkları zaman

birbirlerine hayran olurlar ve birbirlerine karşı güçlü bir cazibe hissetmelerine rağmen aralarında cinsel bir çekim veya yaşantı olmazsa bu ilişkinin ancak sevgi olarak tanımlanabileceğini ama romantik ilişki olmayacağını belirtmiştir. Romantik ilişki de bütün ilişkiler gibi belirli aşamalardan geçer. İlişkinin başında, bir çiftin cinsel çekimi ne olursa olsun heyecanlarının bir kısmı alışmamışlığa ve yeniliğe dayanır ve bu yüzden heyecanın sürekliliği yoktur. Dolayısıyla arzu ve yoğun duygular sona erecektir, fakat yeni tanışmanın heyecanın sona ermesine rağmen, cinsel ilişki gelişecektir. Başarılı bir romantik ilişkide cinsel varlık olarak partnerinin değerinin anlaşılması önemlidir.

Romantik ilişkilerin en temel motivasyonu ise aşktır. Aşk, bir kavram ve olgu olarak neredeyse hayatımızın her alanına girmiştir. Üzerine tarihin ilk zamanlarından bu yana sayısız söz söylenmiş, şiirler, şarkılar yazılmıştır. Birçok sinema filminin, edebiyat eserlerinin başlıca teması olmuştur. Kimi zaman insanı mutlu etmiş kimi zaman da hüznülere sevk edip ümitsizliğe düşürmüştür. Bazı durumlarda ise iki ülke arasında savaşlara neden olacak kadar yoğun duygulara neden olmuştur.

Aşk kelimesinin ne anlama geldiğini bildiğimize inanırız. Sözlükler aşkı, çok yoğun duygusal hoşlanma, sevilenin iyilik ve mutluluğunu istemek ve sağlamaya çalışmak olarak tanımlar. Romantik aşk, bir süreklilik içinde, çekicilik, âşık olmak ve onunla ilgili her şeyi sevmek olarak tanımlanabilir. Birbirine güçlü bir biçimde çekici gelen bireylerin, duygularının yoğunlaşması ve ilişkinin devam etmesini istemesi ile âşık olunur. Âşık olmak, aynı zamanda fiziksel uyarılmaları, artan duygusallığı ve sevilen kişiyle ilgili yoğun düşünceleri beraberinde getirir. Meyers ve Berscheid'e (1997) âşık olma halinde belirgin bir cinsel çekim ve arzu mevcut olup, genel olarak sevgide, tıpkı aile üyeleri ve arkadaşlar arasında olduğu gibi cinsel bir çekim olmaz.

Aslında aşk kavramı hakkında net bir tanımın olmaması da neredeyse aşk kadar önemli bir konudur. Aşk kelimesi, İngilizce'de diğer hiçbir kelimeye olmadığı kadar farklı anlam ve şekillerde kullanılmaktadır. John Barrymore'a göre "Aşk, güzel bir kızla tanışma ile onun bir sazan balığına benzediğini keşfetme arasında geçen mükemmel bir zaman dilimidir." Charles-Pierre Baudelaire'e göre ise "Aşk, kendinden uzaklaşma ihtiyacıdır." Aşka dair bütün bu tanımlar bazı araştırmacıları aşkın kaynağını inceleyerek onu anlamaya çalışmaya yöneltmiştir (Murstein,1988).

Her birey, aşk deneyimini kendi kişisel süzgecinden geçirerek anlamlandırıdığı için, aşk yaşayan bireylerin sayısı kadar aşk tanımı vardır denilebilir.

Aşk ile ilgili literatür incelendiği zaman, bu kavramın tanımlanmasında farklılıklar olduğu ve tanımlanmasında zorluklar yaşandığı görülmektedir. Çünkü aşk, her birey için farklı anlamlar ifade edebilmekte ve anlamı kültürden kültüre değişiklik gösterebilmektedir. Aşkın en genel ve objektif tanımı ise, herkesin bir yolla bu deneyimi yaşaması ve evrensel bir duygu olmasıdır (Hendrick ve Hendrick, 1992).

Ayrıca, aşka dair görüşlerin ve tanımlamaların, zaman içerisinde değişime uğradığı düşünüldüğünde, bu konuda tek bir bilimsel kuramın olması beklenemez (Hendrick ve Hendrick, 2000).

Birçok uzman, aşk ve sevgi konusunda tanımlar yapmasına rağmen romantik ilişkinin tanımı çok fazla yapılmamıştır. Klinik psikolog Shelly Wu (2006), “Romantik ilişki; tutku, bağlılık ve yakınlık gibi üç belirgin özellikle arkadaşlıktan belirgin olarak farklılaşmaktadır” şeklinde tanımlamıştır. Onur’un (2005) belirttiğine göre W.M. Kephart, romantik ilişkiyi karşı cinsten birine güçlü bir bağlanma, bu kişiyi idealleştirmiş bir biçimde düşünme eğilimi ve belirgin bir fiziksel çekim olarak tanımlamıştır. Klinik psikolog Edith Packer’e (1989) göre romantik ilişki, diğer ilişki türleri içerisinde biriciktir. Diğer ilişkilerden farklı olarak bu ilişki, tüm bireysel varlığı ile diğer bireyin tüm bireysel varlığının, birbirleriyle karşılıklı bir ilişki içinde olması gerekmektedir. Bu ilişki duygusal, entellektüel ve cinsel birleşmeyi içerir. Birbirlerini eş olarak kabul eden iki kişinin toplamı birbirlerinin en gizli değerlerini, umutlarını ve arzularını paylaşırlar. Böyle bir birleşme olduğu zaman, iki kişi birbirlerine en derin yakınlığı gösterirler. Aralarında özel bir alan vardır ki, bu alanda, yaşamın isteklerine karşı birbirlerini cesaretlendirme ve yaşamın zorlukları ile başa çıkmada birbirlerine destek olurlar. Korkusuzca ve güvenle cinsel doyumu birlikte yaşarlar. Yaşamı daha değerli kılmak için üzüntüde, kederde, acıda kızgınlıkta hep birbirlerine destek olurlar (Akt: Özdemir, 2009).

Aşk, yaşamımızdaki kişisel serüvenimizde çok önemli bir yer kaplamaktadır. Özellikle genç yetişkinlik döneminde, Erikson’un da (1982) kuramında belirttiği gibi, karşı cinsle yakınlık sağlama çok önemli bir amaçtır. Bu durum, Hendrick ve Hendrick’in (2002), yaptıkları bir araştırmada da bariz bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu araştırma da

katılımcılara, yaşamlarında onlara mutluluk veren duygusal ilişkilerden farklı nelerin önemli olduğu sorusunu yöneltmişlerdir. Sonuç olarak genelde hiçbir şeyin mutlu olunan duygusal ilişkilerden daha önemli olmadığı cevabını almışlardır. Başka bir araştırmada ise, katılımcılara “Yaşamı anlamlı kılan nedir?” sorusu sorulmuş ve cevap olarak çoğunluk “sevgi” yanıtını vermiştir (Klinger, 1977; Akt: Berscheid ve Peplau, 1983).

Romantik ilişkiler genellikle uzun süreli ve mutlu bir beraberlik beklentisi ile kurulurlar. Ancak her romantik ilişkinin uzun sürmesi ya da her uzun süren romantik ilişkinin mutlu bir ilişki olması söz konusu değildir. Bir ilişkinin sürüp sürmeyeceği ilişkiye bağlanım ve ilişkiden alınan doyum olmak üzere iki etken tarafından belirlenir. İlişkiye bağlanım bir anlamda ilişkiyi sürdürmekteki istek ve kararlılık olarak düşünülebilir. İlişkiyi sürdürme isteği ve kararlılığın temelinde başka seçeneğin olmamasından derin bir aşka kadar uzanan birçok neden yatabilir (Taylor, Peplau ve Sears, 2003).

İlişki doyumu, bireyin ilişkinin kalitesi konusunda yaptığı öznel değerlendirmelere işaret eder. Değerlendirmelerin pozitif olması ilişkiden doyum sağlandığı, negatif olması ise sağlanmadığı anlamına gelir. İlişkiden doyum alınması bir yandan bireylerin mutluluğu, diğer yandan ilişkinin sürmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Taylor, Peplau ve Sears, 2003).

Romantik ilişkilerde ilişki doyumunun en önemli yordayıcılarından birisi aşk tutumlarıdır. Beştav (2007), aşk tutumlarının, ilişki inançlarının ve bağlanma stillerinin ilişki doyumuna etkisini incelediği çalışmasında, aşk tutumlarının romantik ilişki doyumunun en önemli yordayıcısı olduğunu bulmuştur.

Lee (1988), romantik ilişki doyumunda çiftlerin aşk tutumlarının benzer ya da farklı olmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Lee’ye göre, aşk tutumlarının farklı olması, eşlerin ilişkilerde karşılaştıkları sorunları ele alışlarında, ilişkilerinde yoğunlaştıkları konularda ve birbirlerinin davranışlarına ilişkin yüklemelerinde farklılıklar yaratarak ilişkiden sağlanan doyumu olumsuz yönde etkilemektedir. Buna karşın, aşk tutumlarındaki benzerlik eşlerin ilişkide karşılaşılan sorunlara benzer şekilde çözüme kavuşturmaya çalışmalarına, ilişkilerinde dikkatlerini aynı noktalar üzerine odaklamalarına ve birbirlerinin davranış

nedenlerine benzer açıklamalar getirmelerine yol açarak ilişkiden sağlanan doyumu artıracaktır.

Yakın ilişkilerde çok önemli olan bir faktör de kişiliktir. Kişilik konusunda bugüne kadar üzerinde anlaşılmış evrensel bir kuram yoktur. Kişilik konusunda yapılmış birçok tanım ve kuram mevcuttur. Yapılan bu tanımlar ve kuramlar, kişiliğin evrensel ve bütüncül bir değerlendirmesi olmayıp, kişiliği; tarifi yapanın kendini yakın hissettiği psikolojik ekolün baktığı pencereden değerlendirmiştir.

Kişilik, bireyin birkaç niteliğine dayanan bir şey değil, bireyin pratik olarak tüm niteliklerini ve bunların etkileşimini kapsar. Bireyin fiziki yapısı, zihinsel ve duygusal yapısı, güdüleri, yaşantıları, çevresi ve çevresinde kendisine açık olan imkânların hepsi teker teker olduğu kadar, karşılıklı etkileri ile bireyin kişiliğini etkiler. Kişilik yapısı olarak, bireyin davranışları, ne düşündüğü, neler hissettiği, ne söylediği ve ne gibi davranışlar sergilediği bu faktörlerden etkilenmektedir (Özgüven, 1992).

Bireyin sahip olduğu kişilik özellikleri hem kendini hem de diğerlerini algılaması ile birlikte ilişkiyi başlatma, devam ettirme ve sonlandırma becerilerini, yaşadığı ilişkiye dair yüklemelerini ve ilişkisinin niteliğini etkileyen temel değişken olarak rol oynamaktadır (Erden-İmamoğlu, 2009).

Romantik ilişkiler iki kişi arasında yaşanır. Bu iki kişi de kendi kişiliklerini, geçmiş yaşantılarından edindikleri deneyimleri, duygusal, davranışsal ve bilişsel özellikleri ile ilişkiye katılır (Neyer ve Voight, 2004).

Romantik bir eş olarak aranan kişinin nitelikleri hem bireyin, hem de seçtiği kişinin niteliğine bağlıdır. Evrimsel kurama göre erkekler yaşça küçük ve çekici bayanlarla yakın ilişkiler kurmayı arzu ederken, kadınlar kendine göre yaşça büyük ve aile kurmak için kaynakları iyi olan bir eşi tercih etmektedir (Burger, 2006).

Bugüne kadar yapılmış birçok araştırmada kişilik ve yakın ilişki ile ilgili değişkenler araştırılmış ve anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. (Taraban&Hendrick, 1995, Malousff & Schutte,2005,Podsakoff & McKenzie,2003,Karney & Bradbury,1995). Kişilik ile ilgisi en

çok araştırılan konuların yakın ilişki değişkenlerinin en önemlileri; aşk stilleri, ilişki duyumu ve yakınlıktır (White, 2003).

Dolayısıyla bu araştırmanın iki temel amacı vardır. Birincisi üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ve aşka ilişkin tutumlarının, romantik ilişki doyumlarını yordayıp yordamadığını incelemektir. İkincisi ise üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının ve romantik ilişki doyumlarının, cinsiyete, ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir.

1.1. Problem

Bu araştırmanın iki ana problemi vardır. Aşağıda bu iki ana problem ve bu problemlere dayalı alt problemler ifade edilmiştir.

- 1.1.1.** Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ve aşka ilişkin tutumları, romantik ilişki doyumunu yordamakta mıdır?
- 1.1.2.** Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ve romantik ilişki doyumları cinsiyete, ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?

1.2. Alt Problemler

- 1.2.1.** Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamakta mıdır?
- 1.2.2.** Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamakta mıdır?
- 1.2.2.** Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.2.3.** Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.2.4.** Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.2.5.** Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.2.6.** Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

1.2.7. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (2009) verilerine göre, boşanmalar en çok evliliğin ilk beş yılında gerçekleşmektedir. İlk beş yılda gerçekleşen boşanmaların sayısı, diğer bütün yıllarda gerçekleşen boşanmaların sayısına yakındır. Ayrıca yine TÜİK'nun (2009) verilerine göre boşanmalar en çok genç yetişkinler arasında gerçekleşmektedir. Bu koşullarda, özellikle genç yetişkinlerin romantik ilişkilerdeki aşk tutumlarını, nelerin ilişki doyumuna ya da doyumsuzluğuna sebep olduğunu anlamak, genç yetişkinlerin ilişkilerinde yaşadıkları sorunları anlamamız ve bir sonraki adımda bu sorunları çözmemiz açısından faydalı ve önemli olacaktır.

Genç yetişkinlerin, yaşadıkları romantik ilişkilerde geçmiş tecrübelerini; yanlışlarını ve doğrularını mantıklı bir şekilde değerlendirerek gelecekte yaşayacakları romantik ilişkilerde daha uzun süreli, istikrarlı ve kaliteli ilişkilere sahip olmaları açısından bu araştırmanın önemi olduğu düşünülmektedir.

Özellikle son yıllarda ülkemizde de yakın ilişkiler konusunda çalışmalar artmaya başlamışsa da halen yeterli seviyede olduğunu söylemek mümkün değildir. Boşanmaların gitgide arttığı, ilişki problemlerinin kişinin yaşam serüveninde önemli olumsuz izler bıraktığı düşünülürse, bu alanda yapılacak her çalışmanın gerçek hayatta olumlu birer karşılığı olacağını söylemek mümkündür.

İlişki doyumu, romantik ilişkilerin kalitesi, istikrarı ve süresi konusunda önemli bir belirleyicidir. Sağlıklı bir yakın ilişki, ilişki içindeki bireylerin, önemli ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir ortam sağlayarak iyi olmalarına katkı sağlar (Epstein ve Baucaom, 2002; Akt: Kirby, Baucom ve Peterman, 2005). Dainton'a (2000) göre, romantik ilişki, kişinin beklentilerini karşılıyorsa, kişi ilişkiden tatmin oluyor demektir. Dolayısıyla, bireylerin, beklentilerinin karşılandığı, doyum sağladıkları ve iyi hissetmelerine neden olan ilişkilerin daha uzun süreceğini ve daha kaliteli olacağını varsayabiliriz. Bu araştırmada, ilişki doyumunu yordayan ve ilişki doyumunun ilişkili olduğu faktörler incelenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen verilerin, üniversitelerde çalışan veya üniversite öğrencilerine

psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmeti veren psikolojik danışmanların, üniversite öğrencilerinin kurdukları veya kuracakları romantik ilişkilerin, uzun süreli, istikrarlı ve sağlıklı olmasına yönelik yapacakları müdahalelerde kullanılabileceği düşünülmektedir.

Psikolojik danışma ve rehberlik servislerine başvuran bireylerin çoğunun romantik ilişkilerle ilgili problem yaşadığı görülmektedir (Özdemir, 2006). Psikolojik danışma ve rehberlik servislerinde çalışan psikolojik danışmanların, kendilerinden bu konuda yardım isteyen bireylere yönelik yaklaşımlarında kullanmak üzere, bu araştırmadan elde edilen bulguların önem taşıyacağı düşünülmektedir.

1.3. Sayıtlar

1.3.1. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin verilen ölçeklere doğru ve samimi cevaplar verdiği varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören genç yetişkinlerle sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilecek veriler, kullanılan envanter, ölçek ve bilgi formunun ölçtükleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kişilik: Kişilik, zaman içinde sabit olan, bireyin davranışları için nedenler sağlayan, psikolojik nitelikteki özellikleri işaret etmekte, ayrıca bu özellikler, duygusal, davranışsal ve bilişsel biçimleri belirlemede bir araya gelmiş ve bireylerin kim olduğunu gösteren özellikler olarak ortaya konmaktadır (Mount ve diğerleri, 2005).

Aşk Tutumları: Lee'ye (1973,1977) göre aşkın birden fazla boyutu bulunmaktadır ve Lee buna dayalı olarak çok boyutlu aşk sınıflandırmasını öne sürmektedir. Lee'ye göre aşkın, üç birincil üç de ikincil boyutu vardır. Birincil aşk tutumları; tutkulu aşk (eros), oyun gibi aşk (ludus) ve arkadaşça aşktır (storge).İkincil aşk tutumları ise, mantıklı aşk (pragma), sahiplenici aşk (mania), özgeci aşktır (agape) (Büyüksahin, 2004).

Romantik İlişki Doyumu: İlişki doyumu, bireyin ilişkinin kalitesi konusunda yaptığı öznel değerlendirmelere işaret eder. Değerlendirmelerin olumlu olması ilişkiden doyum alındığı, olumsuz olması ise doyum alınmadığı anlamına gelir (Taylor, Peplau ve Sears, 2003).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu kısmında ilgili kuramsal çerçeve tartışılmıştır. Aşk ve kişilik hakkında ayrıntılı kuramsal bilgiler verilmiştir.

2.1. Aşka İlişkin Kuramlar

1950’li yıllarda, aşka ilişkin psikolojik teoriler çok sınırlıydı. Aşk konusunun, bilimsel bir inceleme alanı olmaktan daha çok, şairlerin ve romancıların ilgi alanına girdiği düşünülüyordu (Rubin, 1988).

Bugün bu durum, ciddi bir şekilde değişmiştir. Psikologlar aşk ve hoşlanma arasındaki farkları incelemişlerdir, tutkulu aşta yaşanan duyguları anlamak için teoriler geliştirmişler ve aşkın farklı yanlarını boyutlara ayırarak formüle etmişlerdir. Aron’a (1986) göre, aşk bir kendilik genişlemesi (Self-expansion); Hazan ve Shaver’a (1987) göre aşk, duygusallık ve bağlanma; Clore ve Byrne’a (1974) göre aşk bir yaşam desteğidir. Peele ve Brodsky’e göre ise aşk bir bağımlılık; Sternberg’e (1986, 1988) göre aşk, yakınlık, tutku ve bağlılığın çeşitli şekillerde bir karışımı, yine Sternberg’e (1994, 1995) göre aşk bir hikâye; Lee’ye (1973, 1988) göre aşk, bir renk çarkı analogisi olup; Buss (1988, 1989) ise aşkı, evrimsel biyolojiyi temel alan bir modelle açıklamıştır (Sternberg ve Hojjat, 2001).

Bu bölümde, aşka ilişkin yapılan araştırmalarda ve klinik çalışmalarda en çok temel alınan, Rubin’in “Aşk ve Hoşlanma”, Hatfield’in “Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk”, Sternberg’in “Üçgen Aşk Kuramı” ile birlikte araştırmamızda temel aldığımız Lee’nin Aşk Tutumları sırasıyla ele alınmıştır.

2.1.1.Aşk ve Hoşlanma

Aşk ve Hoşlanma kuramını geliştiren Zick Rubin, kendi alanında ilklerden birisidir. Rubin'e göre aşk, içinde bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenleri barındıran bir çeşit tutum ve kültürel bir olgudur; insanlar ve kültürler farklılaştıkça aşkın anlamı da farklılaşır (Rubin, 1988).

Rubin'in "Aşk ve Hoşlanma" kuramı, aşka dair yapılan tek boyutlu açıklamalardan farklı bir şekilde ikili bir sınıflama önerir: "Aşk ve Hoşlanma". Rubin'e göre arkadaşta duyulan hoşlanma ile sevgiliye duyulan aşk birbiriyle ilişkili, ancak birbirlerinden farklı şeylerdir. Çünkü farklı duygu, düşünce ve davranışlar içerirler.

Rubin'e göre aşkın üç temel faktörü vardır: Bağlanma (attachment), önemseme (caring) ve yakınlıktır (intimacy). Rubin bağlanmayı başka biriyle olabildiğince bir arada olma ve ondan duygusal destek görme anlamında kullanır. Önemseme, bireyin karşısındaki kişinin mutluluğunu kendi mutluluğundan daha fazla önemsemesidir. Yakınlık ise diğer kişiyle sıkı bir bağ kurma, duygu düşüncelerini başkalarıyla olduğunda daha farklı bir biçimde paylaşmadır (Rubin, 1970).

Rubin (1970), kuramını uygulama alanında değerlendirmek amacıyla, bir ölçek geliştirmiştir. Bu çalışmasının neticesinde üç faktörlü "Hoşlanma ve Aşk Ölçeği"ni geliştirmiştir. Ölçeğin faktörleri; sevgi ve bağlılık ihtiyacı, yardım etmeye hazır bulunuşluk ve özel olma ile bütünleşmeye yönelmedir. Rubin ölçeğinin geçerliliğini, aşk puanları yüksek olan çiftlerin laboratuvar ortamında daha uzun süre göz göze bakışmaları ile desteklemeye çalışmıştır. Rubin'in bu çalışması, deneysel ve aşk konusunda ölçme yapmayı amaçlayan ilk bilimsel çaba olarak kabul edilir (Sternberg ve Grajek, 1984).

2.1.2.Tutkulu ve Arkadaşça Aşk

Hatfield'a göre aşkın temel olarak iki farklı türü vardır. Bunlar tutkulu aşk ve arkadaşça aşktır. Hatfield (1988)'a göre tutkulu aşk diğeri ile bir bütün olmaya duyulan yoğun isteği ifade eder. Bireyin sevgilisine ulaşması mutluluk, heyecan, fiziksel uyarılma ve cinsel doyuma yol açar. Sevgilisinden ayrı kalması ise endişe, kıskançlık, kuşku, acı ve düş kırıklığıyla sonuçlanır. Böyle bir aşk, en azından bir süre, kişinin bütün varlığına etki

edecektir. Arkadaşça aşk ise sevgilinin mutluluğu için çaba gösterme, onunla ilgilenme, karşılıklı olarak kendini açma, paylaşma, anlayış, gözetme, şefkat ve derin duygusal yakınlık içeren bir durumdur.

Hatfield (1988) tutkulu aşkın, özellikle romantik ilişkilerin ilk dönemlerinde daha yoğun olarak yaşanıldığını, arkadaşça aşkın ise paylaşılan duygular ve yaşantılar yoluyla zamanla geliştiğini belirtmektedir. Brehm (1988) tutkulu aşk ve arkadaşça aşk arasındaki farklardan birinin, kişinin partnerini değerlendirme biçimi olduğunu belirtmektedir. Romantik ilişkilerin ilk dönemlerinde tutku düzeyi yüksek olduğu için sevgililer birbirlerine pembe gözlüklerle bakmaktadırlar. Partnerinin mükemmel olduğunu düşünüp birbirlerini "ideal erkek" ve "ideal kadın" olarak görüp; doğru aşkı bulduklarına inanmaktadırlar. Fakat zamanla tutku kaybolduğu zaman, çiftler karşılıklı anlayışı temel alan arkadaşça aşkı geliştirirler. Böylece karşısındakini daha gerçekçi değerlendirirler.

Yine Hatfield ve Walster'a göre tutkulu aşk, âşık olunan kişi ile bir bütün olmak için duyulan yoğun ve tutkulu bir istektir. Karşılıklı olduğunda, bütünleşme duygusu ve haz ile ilişkilidir. Karşılık görmediğinde ise, boşluk, kaygı ve umutsuzluk duygularına yol açar. Sonuç olarak tutkulu aşk derin bir psikolojik uyarılma halidir.

Arkadaşça aşkın tutkulu aşktan belki de en önemli farkı yakınlık kavramı konusundadır. Tutkulu aşkta, bireyler yakınlık özlemi içindeyken, arkadaşça aşkta bireyler yakınlığı çoktan elde etmişlerdir. Hatfield'a göre yakınlık insanların diğerleri ile içten olmaya çalışma sürecidir; onların benzerliklerini, farklılıklarını, düşünce, duygu ve davranış biçimlerini keşfetmeleridir.

Hatfield ve Walster, bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları olan Tutkulu Aşk Ölçeği'ni geliştirmişlerdir. Bu ölçeğe göre tutkulu aşkın bilişsel bileşenleri; partnere ilişkin istemsiz olarak akla gelen düşünceler ve saplantılar, diğerini ya da ilişkiyi idealize etme, diğerini tanıma ve onun tarafından tanınma isteği, duygusal bileşenleri; diğerine yönelik çekim, özellikle cinsel çekim; işler iyi gittiğinde yaşanan olumlu duygular, âşık olunma isteği, tam ve kalıcı bir bütünleşme isteği, psikolojik uyarılma, davranışsal bileşenleri ise; diğerinin duygularını anlamak için etkinliklerde bulunma, partnerini inceleme, diğerine hizmet etme ve fiziksel yakınlık kurmadır.

Tutkulu Aşk Ölçeğinde arkadaşça aşkın bileşenleri şu şekilde tanımlanmıştır: Bilişsel bileşenleri; âşıklar kendilerine ilişkin pek çok yönü birbirlerine açma konusunda özgür hissederek, yakınlar birbirlerinin geçmişlerini, değerlerini, güçlü ve zayıf yönlerini, umutlarını korkularını bilirler. Duygusal bileşenler ise; yakınlar birbirleri ile derinden ilgilidirler, çok yoğun ilişkilerde, insanlar yakınlarını her şeyden daha çok severler, yakınlar birbirleri ile herkesten daha çok ilgilendikleri için birbirlerinin acılarının yoğunluğunu azaltma gücüne sahiptirler. Son olarak davranışsal bileşenleri ise; yakınların birbirleri ile fiziksel yakınlık kurmaktan son derece hoşnut olmalarıdır (Berscheid ve Walster, 1978; Hatfield, 1988).

Bu konuda yapılan araştırmalarda, istikrarlı ve başarılı ilişkilerde, eşlerin birbirlerine karşı arkadaşlık unsurlarını vurguladıkları sonucu elde edilmiştir. Ayrıca kurama ve araştırmalara göre tutkulu aşkı oluşturan yoğun duygular zamana karşı uzun süreli bir direnç gösterememektedir. ABD'deki uzun süreli evlilikleri Japonya'daki çiftlerin ana babalar tarafından ayarlanan evlilikleriyle kıyaslayan bir araştırma da bu sonucu desteklemektedir. Ayarlanmış Japon evliliklerine göre daha yüksek yoğunluklu bir aşk ve cinsel ilgiyle başlayan Amerikan evliliklerinde ve Japon evliliklerinde 10 yıl sonra ifade edilen aşk, her iki grup arasında hiçbir farklılık kalmayana kadar azalıyordu (Atkinson, 1999)

2.1.3. Üçgen Aşk Kuramı

Robert j. Sternberg, aşkın üç farklı unsurdan oluştuğunu söylemiş ve bunların bir üçgen olarak düşünülebileceğinden yola çıkarak Üçgen Aşk Kuramı'nı geliştirmiştir.

Sternberg'in kuramında, aşkın temel olarak üç temel bileşeni vardır. Bunlar; yakınlık, tutku ve karar/bağlılıktır. Kısaca açıklamak gerekirse, yakınlık bileşeni; bir aşk ilişkisinde kişiler arasındaki yakınlığı ve duyguları ifade eder. Tutku bileşeni ise, romantizm, fiziksel çekicilik, cinsellik ve beğenme gibi dürtülere önderlik eder. Karar/bağlılık bileşeni ise, kısa ve uzun dönemli olmak üzere iki farklı şekilde düşünülebilir. Kısa dönemli olan, bir kişinin diğer bir kişiyi sevdiği ve ona âşık olduğu karardır. Uzun dönemli olan ise, aşkı sürdürme kararlılığıdır (Sternberg, 1988).

Sternberg, aşk ilişkilerini, bu üç bileşenden hangisini ne kadar içerdiklerine bağlı olarak sınıflamış ve sekiz farklı aşk biçiminden söz etmiştir. Bunlar aşağıdaki gibi özetlenebilir (Sternberg, 1986, 1988, 1998; Sternberg ve Grajek, 1984):

2.1.3.1. Beğenme/Hoşlanma (Yakınlık Unsuru): Bir kişinin bir diğer kişiye kendini yakın hissetmesi, ona karşı bir sıcaklık beslemesi ancak o kişiye karşı belli bir tutku ya da uzun süreli bir bağlılık hissetmemesi olarak açıklanabilir. Bu durum tam olarak doğru arkadaşlık tanımında yer alan duygu ve deneyimleri ifade eder.

2.1.3.2. Çılgınca Aşk (Tutku Unsuru): "İlk görüşte aşk" sınıfına girer. Kişinin gerçekte âşık olduğu kişiye değil de kafasında idealize ettiği kişiye karşı aşkın bir saplantı durumuna dönüşmesidir. Kişinin aşk nesnesinden fiziksel ve zihinsel olarak uyarılması söz konusudur.

2.1.3.3. Boş Aşk (Karar/Bağlılık Unsuru): Bir kişinin bir başka kişiyi sevdiğine karar vermesi ve bu aşkı devam ettirmesi söz konusudur ancak; ilişkinin yakınlık ve tutku barındırmaması sonucu boş aşk ortaya çıkar. Uzun yıllar süren, ancak doğal duygusal içeriklerin ve fiziksel çekimin zaman içinde yok olduğu ilişkiler bu tür aşka girer.

2.1.3.4. Romantik Aşk (Yakınlık ve Tutku Unsurları): Beğenmenin yanı sıra kişilerin birbirlerine karşı fiziksel ve diğer açılardan çekici gelmesi durumunda oluşur. Fiziksel ve duygusal olarak partnerlerin birbirine karşı ilgi duyması gerekir. Bağlılık bu aşk türünde gerekli değildir. Bu tür aşkta gelecekte birlikte olmama durumu söz konusu olabilir (örneğin, yaz aşkları oldukça romantik olabilir; ancak yaz bittikten sonra devam etmez). Bu açıdan Romeo ve Juliet'in yaşadıkları aşk romantik bir aşktır. Her ikisi de birbirlerini tutkulu bir şekilde severler, ancak aşklarının sonu yoktur. Bazı araştırmacılar, delicesine aşk ile romantik aşkı birbirine benzetirler; ancak romantik aşkta her iki tarafın da birbirlerine karşı tutku ve yakınlık içeren hisleri vardır. Delicesine aşkta ise yalnızca tek taraflı bir tutku söz konusudur. Bazen tutku unsurunun da etkin olması koşuluyla yakın arkadaşlıklar bir süre sonra romantik aşka dönüşebilir.

2.1.3.5. Arkadaşça Aşk (Yakınlık ve Bağlılık Unsurları): Uzun süren bir arkadaşlık ilişkisine benzer. Tutku unsuru ilişkide pek söz konusu değildir. Birçok evlilik tutku bittikten sonra arkadaşça aşka dönüşür. Birçok romantik aşk ilişkisi arkadaşça aşk

ilişkinde dönüşebilir; tutku ortadan kalkınca yerini yakınlık alır. Tutku belki de uzun zaman sonra ilişkide derinden hissedilen bağlılığa dönüşür. İnsanların arkadaşlığa dönüşen ilişkiler yaşama düşüncesine alışmaları kişiden kişiye değişir. Kimi insan bunu asla kabullenmez, kimi insan yaşamında romantizm olmadan yaşayamaz. Yeniden romantizm bulmak için yeni aşk aramaya çıkanlar olabilir, ancak bilinmesi gerekir ki yine ilişkiler dönüp dolaşıp arkadaşça bir durum alacaktır.

2.1.3.6. Aptalca Aşk (Tutku ve Bağlılık Unsurları): Hollywood tarzı bir aşktır, filmlerde izlediğimiz şekilde insanlar tanışıp, ardından kısa bir süre içinde evlenirler. Zaman içinde gelişen yakınlık unsuru göz ardı edilip, yalnızca tutkuya dayanan bir bağlılık yaratılır. Tutkuyu ilişkilerinin temeline yerleştirirler, ancak tutku azaldığında hayal kırıklığına uğrarlar. Buna bağlı olarak aptalca aşk, stresin oluşmasına uygun bir ortam yaratır. Sadece tutku üzerine yoğunlaşarak diğer unsurlara yeteri kadar önem verilmemesi sorun yaratmıştır.

2.1.3.7. Mükemmel Aşk (Tutku + Bağlılık + Yakınlık Unsurları): Özellikle romantik ilişkilerde birçok insanın arzuladığı aşk türüdür. Bu tür bir aşkı yaşamak zordur, ancak bu tür bir aşkı elde tutmak onu yaşamaktan daha zordur. Birçok aşk ilişkisinde bu tür bir aşk yaşamak için uğraşılmaz, çoğunlukla kişi, kendisi için önemli olan ilişkilerde mükemmel aşkı en iyi şekilde yaşamak ister.

2.1.3.8. Aşksızlık: Üç unsurun hiçbirinin bulunmadığı aşk türüdür. Bu tür ilişki, bildiğimiz ve yaşadığımız kişiler arası ilişkilere iyi birer örnektir. Bu tür ilişkiler bizim nedensel etkileşimlerimizi içerir, hatta bu tür ilişkide arkadaşlık bile söz konusu değildir. Bu ilişkiler zorunlu ilişkilerdir.

Diessner, Frost ve Smith (2004) tarafından “neoklasik psişe” olarak adlandırılan üçgen aşk kuramı, iyi eklemlenmiş ve kavramsal olarak oldukça güçlü bir kuramdır. Bununla birlikte kuram, aşkın yapısında bulunan üç olgunun romantik bir ilişkide ayrı ayrı deneyimlenebilir olup olmadığı konusunda eleştirilmektedir (Acker ve Davis, 1992). Kaldı ki kuramda farklı aşk biçemlerinden söz edilmekle birlikte, standart bir aşk idealine (mükemmel aşk) işaret edilmesi de soru işaretlerine yol açmaktadır.

2.1.4. Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Kuramı

Kanadalı bir sosyolog olan John Alan Lee'nin kuramı yoğun bir alanyazın taramasına ve farklı yaş gruplarından ve cinsiyetten bireylerle yapılan görüşmelerin nitel analizine dayanır (Lee, 1974). Lee, farklı kişilerin “Seni seviyorum” (I love you) sözlerini farklı yorumladıklarına dikkat çekmiş ve zamanının popüler tek boyutlu aşk anlayışını reddetmiştir. Ona göre aşk doğal bir davranış değil, öğrenilmiş bir yaşantıdır. Anababalar, akranlar, kültürel etkiler ve tarihsel değerler bireylerin aşka ilişkin geliştirdikleri değerlerin şekillenmesinde önemli rol oynar. Aşk biçimleri yaşam biçimlerine benzer, değişebilir ve tercih edilebilirler (Lee, 1973).

Lee kuramını yapılandırmacı bir yaklaşım çerçevesinde inşa etmiş ve kuramını açıklarken renk analogjisinden yararlanmıştı. O, doğada üç temel renk olduğunu hatırlatır: Kırmızı, sarı ve mavi. Diğer bütün renkler, bu üç temel rengin farklı oranda karışımlarından meydana gelir. Benzer şekilde hiçbirini diğerine indirgemeyen üç temel/birincil aşk biçimi vardır: Tutkulu aşk (eros), oyun gibi aşk (ludus) ve arkadaşça aşk (storge). Bunların ikili bileşimleri, ikincil aşk biçimlerini ortaya çıkarır: Arkadaşça aşk ve oyun gibi aşk birleşerek mantıklı aşkı (pragma), tutkulu aşk ve oyun gibi aşk birleşerek sahiplenici aşkı (mania), tutkulu aşk ve arkadaşça aşk birleşerek özgeci aşkı (agape) oluşturur. Temel renkler diğer renklerden üstün değildir; kırmızı turuncudan daha az ya da daha çok renkli ve/ya da daha az ya da daha çok değerli değildir. Aynı şekilde birincil aşk biçimleri de diğer aşk biçimlerinden daha iyi ya da kötü, daha az ya da çok değerli değildir (Lee, 1974, 1988).

Lee'nin kuramında birincil ve ikincil aşk biçimleri olmak üzere toplam altı aşk biçimi vardır. Fakat bu aşk türlerinin de değişik kombinasyonlarda birleştirilerek aşk biçimlerinin sayısı çoğaltılabilir. Ancak, birincil ve ikincil aşk biçimleri toplumda en fazla gözlenen aşk biçimleridir (Büyükşahin, 2004).

Lee'nin Aşk Biçimleri sınıflamasına göre birincil aşk türleri:

2.1.4.1. Tutkulu Aşk:

Fiziksel çekiciliğe dayanan aşk türüdür. Genellikle çok güçlü bir fiziksel çekimle başlar ve cinsel yakınlık önemlidir. Kişiler tercih ettikleri fiziksel özellikleri

tanımlayabilirler. Bu nedenle tutkulu bir aşığı kişisel ya da entellektüel niteliklerin daha önemli olduğuna ikna etmeye çalışmak anlamsızdır. Tutkulu âşıklar, tercih ettikleri fiziksel özellikleri açıkça tanımlayabilirler. Tutkulu aşta kişiler risk almaya hazırdırlar.

Tutkulu âşık, sevgilisinin her şeyini bilmek ve onun parçası olmak ister. Böyle bir ilişkide başlangıçtaki beklentiler ve fiziksel ideallerin üstesinden gelinebilirse, yakınlık arzusu ilişkinin yıllarca devam etmesini sağlayabilir. Bunların yanında başarılı bir tutkulu aşkın temel bileşeni kendine güvendir. Kişinin ilişkide başarıyı yakalaması için kendini karşısındakine açma konusunda güven duygusuna sahip olması gerekir.

Tutkulu âşıklar ilk görüşte aşka inanırlar. Âşık olduklarında kendilerini on yaş genç hissederler, deliksiz uyurlar, tazelenmiş ve dinlenmiş olarak uyanırlar. Bu âşıklar genelde tek eşlidirler ve bir aşkı bitirmeden diğerine başlamazlar. Onlar için ilk çıkma, ilk öpücük gibi olayların bütün detaylarını hatırlamak önemlidir ve aynısını partnerlerinden de beklerler. Bu tür âşıklar partnerlerini memnun etmek için sürekli yeni yollar ararlar ve her zaman ellerinden gelenin en iyisini sergilerler. Aynı zamanda kendisi ile ilgili her şeyi ortaya koymak ister ve aynısını partnerinden de beklerler. Çok ve hızlı âşık olurlar ve ayrılıkları sancılı ve yıkıcı olur.

2.1.4.2.Oyun Gibi Aşk

Bağlayıcılığı düşük, eğlencesi ön planda, kısa süreli ve çok eşliliğe açık bir aşk türüdür. Aşk oyun gibi görenler sevgilileri ile vakit geçirmekten hoşlanırlar fakat herhangi birine bağlanmayı, kendilerine bağlanılmasını ve çok fazla yakınlaşmayı istemezler.

Oyun gibi aşta kişiler aynı anda birden fazla kişiyle birlikte olabilirler. Beraber olmaktan hoşlandıkları ideal bir fiziksel tip tanımlayamazlar; bedenler arası farklılıklara dikkat eder fakat bunu özelleştirmezler. Sevdiği kadın/erkek yanında olmadığı zaman yanındaki kadını/erkeği severler.

Bu aşk tutumuna sahip olan âşıklar, karşılarındaki kişi bir oyunmuşçasına aşkla oynayan, benmerkezci oyunculardır. En az bedelle en büyük ödülleri kazanmaya çalışırlar. Stratejilerden hoşlanır ve aynı anda birden çok kişiyle çıkıyor olabilirler. Bağımlılıktan

veya vaatte bulunmaktan hoşlanmazlar. Eski sevgilinin zorluklarıyla baş etmek yerine yeni bir partner bulmayı tercih edebilirler. Bu tarz bir âşıkla çıkmak eğlencelidir ancak sürekli bir ilişki için uygun değildir. Bu âşıklar sahiplenici veya kıskanç değildirler. Derinlerde bulunan yanlarını ortaya koymazlar ve partnerlerinden de bunu beklemeyebilirler veya istemezler. Kendi kendine yeten ve talepte bulunmayan partnerler ararlar. Ayrıca ilişkilerde kendilerini takıntılı hissetmezler ve birlikte oldukları kişileri çok sık görmek istemezler.

Birlikte oldukları kişilere yaşantılarında çok yer vermedikleri, geleceğe ilişkin beklenti oluşturmaksızın ilişkilerini devam ettirmeye çalıştıkları için, diğer tipler, oyun gibi aşkı bir aşk çeşidi olarak kabul etmeyebilirler. Örneğin tutkulu tipler oyun gibi aşkıta bağlılığın olmayışını küçümserler, daha geleneksel tipler haz odaklı ve rastgele cinsel ilişkiyi içerdiğini düşünüp eleştirirler. Bununla birlikte oyun gibi aşk basit bir cinsel birliktelikten oluşmaz. Gerçekte cinsel haz, oyun gibi aşkıta harcanan zaman ve çabanın çok küçük bir kısmını oluşturur. Doyum sadece ödülü almaktan değil, oyun oynamanın kendisinden gelir.

2.1.4.3. Arkadaşça Aşk

Benzerlik ve birbirini gözetmeye dayanan, zamanla gelişen bir aşk biçimidir. Arkadaşça âşıklar için birlikte oldukları kişi ile çeşitli etkinlikleri paylaşmak çok önemlidir. Onlar fiziksel etkileşime çok fazla önem vermezler ve birlikte olacakları kişide bulunmasını bekledikleri belirli fiziksel özellikler yoktur.

Arkadaşça aşk yüzeysel olarak oyun gibi aşkıa benzer; büyük bir tutku yoktur fakat ikisinin kaynakları oldukça farklıdır. Aşkı oyun gibi gören biri yoğun hislerden bilerek sakınır, aşkı arkadaşçasına yaşayan biri ise hislerinin farkında değildir. Arkadaşça aşk biçimine sahip bir âşık için tutku paylaşılan etkinlikler arttıkça, zaman içinde gelişir.

Arkadaşlık üzerine temellenen bir aşk biçimi oluşu arkadaşça aşkı diğer aşk biçimlerinden ayırır. Bu aşk biçimi tahmin edilebilir bir yaşama işaret eder. Tutkulu aşkıta görülen yanlış anlamalar, ayrılıklarda yazılan mektuplar ve şiirler ya da oyun gibi aşkıta görülen çabuk sıkılma ve yeni heyecanlar arama arkadaşça aşkıta görülmez. Coşku yoktur, fakat iniş çıkışlar, üzüntü de yoktur. Bu tip âşıkların aynı görüşte olmamaları ya da kavgaları nadirdir. Sevgilinin uzun süreli yokluğu âşığı daha az strese sokar, uzun ayrılıklara katlanabilirler. Ayrılışlar da iyi arkadaşlar olarak kalabilirler.

Lee'nin yaptığı sınıflandırmaya göre temel aşk biçimlerini yukarıda açıkladık. Gerçek anlamda saf bir sarıyı, kırmızıyı ya da maviyi bulmanın zor olduğu gibi, tutkulu, arkadaşça ve oyun gibi aşk da tam anlamıyla saf olmayabilir. Pek çok tutkulu aşkın içinde de biraz oyun veya arkadaşça hislerin olması muhtemeldir.

Lee'nin yaptığı sınıflandırmaya göre ikincil aşk türleri:

2.1.4.4.Mantıklı Aşk

Devam edileceğine ve olumlu gelecek sağlayabileceğine inanılan ilişkilerdeki eşlere duyulan aşk türüdür. Mantıklı âşıklar, sosyal kişisel özellikleri temel alarak, birlikte olduğu kişiyle uyum ararlar. Mantıklı âşıklar için, birlikte oldukları kişilerin özgeçmişleri (din, eğitim, aile özellikleri) çok önemlidir.

İlişkide belirli ölçütlere uygunluk aranır. Geleneksel toplumlarda bu ölçütler arasında ırk, sosyal sınıf, etnik köken, gelir düzeyi vb; modern toplumlarda ise eğitim düzeyi, ortak ilgiler, dini inanış sayılabilir.

Mantıklı aşk birincil bir aşk biçimi değildir; arkadaş gibi aşk ve oyun gibi aşkın karışımından oluşur. Mantıklı âşıklar sosyal etkinlikleri ve programları birileriyle tanışmak için araç olarak kullanırlar. Aşkı arkadaş gibi görenler ise hoşlandıkları için etkinliklere katılırlar ve orada ilgilerini paylaştıkları kişilerle tanışırlar. Mantıklı âşıkların partner seçimi bilinçli olduğu halde, aşkı arkadaşça yaşayanların seçimi bilinçsizdir.

Mantıklı âşık pek çok şeyi paylaşabileceği (arkadaşça aşk özelliği) ve bilinçli bir şekilde manipüle edebileceği (oyun gibi aşk özelliği) bir partner seçer. Yani mantıklı aşk daha çok üretilmiş bir arkadaşça aşktır. Eğer ilişki yürümezse mantıklı âşık akılcı davranacak ve aşkı oyun gibi gören bir tarz takınarak ölçütlerine uygun bir başkasını arayacaktır.

Mantıklı aşk, ilk bakışta soğuk özellikler çağırırsa da, bu durum mantıklı âşıkların sonradan sıcak ve samimi bir ilişki geliştiremeyeceğini göstermez.

2.1.4.5.Özgeci Aşk

Karşısındaki kusurlarına rağmen seven, onun iyiliğini kendi iyiliğinden çok düşünen aşk türüdür. Özgeci âşıklar aşkı vermeye inanırlar, çünkü herkes bunu hak eder. Onlar aşkı

hissetmeyi görev gibi algırlar, ancak aşktan hiçbir beklentileri yoktur. Genellikle bağışlayıcı ve destekleyicidirler. Birlikte oldukları kişiyi korumak için yoğun bir çaba sarf ederler.

Özgeci aşk ikincil aşk biçimlerindendir ve tutkulu aşk ile arkadaşça aşkın bileşiminden oluşur. Tutkulu âşıklar gibi yoğun duygular hissederler, arkadaşça âşıklar gibi sabırlı ve kararlıdır. Özgeci âşıklar başlangıçta partnerlerine çekim hissederler, fakat bu çekim hissi tutkulu aşktan farklı olarak fiziksel heyecan belirtilerini içermez. Tutkulu âşıkların tersine özgeci âşıklar çok az kıskanç ya da hiç kıskanç değildirler. Âşık oldukları kişinin diğer eylemlerinden yeterince doyum bulabildiklerinden aşklarının karşılık bulup bulmaması onlar için önem taşımaz (Lee, 1974).

2.1.4.6.Sahiplenici Aşk:

Kıskanç, güvensiz, obsesif ve biraz da patolojik bir aşk türüdür. Sahiplenici âşıklar ilişkilerine güvensiz olma ve sürekli olarak birlikte oldukları kişiyi kaybetme korkusu yaşama eğilimindedirler. İlişkileri sorunlu bile olsa, genelde bitiremezler, ilişkiyi bitiren karşı taraf olur. Ayrıca ayrılığın olumsuz etkilerini uzun süre üzerlerinden atamazlar, ilişkilerinde ve ilişki bittikten sonra acı çekmekten hoşlanırlar.

Sahiplenici âşıklar hislerinin yoğun oluşu ve ideal bir sevgili bulma konusundaki ısrarları noktasında tutkulu âşıklara benzerler. Ancak tutkulu âşıklar hayal kırıklığı yaşadıklarında kendilerine olan güvenlerini kaybetmedikleri halde sahiplenici âşıklar, ikilemler yaşarlar ve kendilerine olan güvenlerini kaybederler. Tutkulu âşıklardan farklı olarak istediklerini tam olarak ifade edemez, kendilerini çaresiz ve duygularını kontrol edemeyen kişiler olarak görürler. “Hem seviyorum hem nefret ediyorum”, “Ondan uzak durmam gerektiğini biliyorum ama bunu yapamıyorum”, sahiplenici âşıkların tipik söylemleri arasında yer alır.

Bu noktada sahiplenici âşıkların oyun gibi aşkın kuralları ile tutkulu aşkın duygularını sürdürmeye çalıştıkları söylenebilir. Fakat ikisinde de başarısız olurlar. Aşka o kadar gereksinim duyarlar ki ilişkiyi kendi seyrine bırakamaz ve çoğunlukla mutlu sona ulaşamazlar.

Bu konuyla ilgili literatür incelendiği zaman, Lee'nin bu sınıflandırmasının, birçok araştırmacının aşkı ele alış biçimleri ile örtüştüğü ve ilişkili olduğu görülmektedir. Lee'nin tutkulu ve arkadaşça aşk biçimleri, Walster ve Walster'in (1978) tutkulu aşk ve arkadaşça aşk sınıflandırması ile uyumludur. Benzer şekilde, Lee'nin sınıflandırması Sternberg'in (1986) yakınlık, tutku, kararlılık-bağlılık öğelerinin ilişkilerde azçok oluşunu temel alarak yaptığı aşk sınıflandırması ile örtüşmektedir. Yine Hazan ve Shaver'in (1987) kaygılı bağlanma stili ile sahiplenici aşk; kaçınan bağlanma stili ile aşkı oyun gibi görme aşk biçimi ilişkilidir. Ayrıca Thibaut ve Kelley'in (1959) ilişkilerin ödül bedel temeli üzerine kurulu olduğunu önerdikleri kuramları, Lee'nin mantıklı aşk biçimi ile uyuşmaktadır (Büyükşahin, 2004).

Lee, çiftlerin aşk biçimlerinin benzer olmasının, ilişki doyumu ve uyumunu artırdığını belirtmiştir. Örneğin, çiftlerden birinin aşkı oyun olarak gördüğünü, diğerinin de ilişkiye saplantılı başladığını yani sahiplenici aşk biçimi olduğunu düşünelim. Bu koşullarda, oyuncu aşk biçimi olan bireye, partneri çok fazla ilgi gösterecek, ısrarcı ve kıskanç olacaktır. Bu durum aşkı oyun olarak gören kişinin hoşuna gitmeyecektir. Oysa aşkı oyun olarak gören kişi, ilişkisinde özerk olmak isteyecektir. Bir başka örnek olarak, arkadaşça ve sahiplenici aşk biçimleri olan çiftleri verebiliriz. Bu çiftlerin ilişkilerinde karşılaştıkları sorunları ele alışları ve birbirlerinin davranışlarına ilişkin yüklemeleri farklılaşabilmektedir. Arkadaşça aşık, “beni sevmiş olsaydın, arkadaşın gibi bana güvenirdin, bu kadar sahiplenici olmazdın ve her zaman nerede olduğumu sormazdın”. Sahiplenici aşık ise şu şekilde yanıt veriyor olabilir, “beni sevmiş olsaydın, daha fazla kıskançlık gösterirdin ve yanında olmadığım zaman beni merak ederdin” (Büyükşahin, 2004).

2.2.Kişilik

Kişilik, bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler olarak tanımlanabilir. Tutarlı davranış kalıpları, davranışların her durum ve her zaman içinde gözlemlenebilir. Kişilik içi süreçler ise, bireyin nasıl davranacağını ve hissedeceğini etkileyen ve bireyin içinde gelişen bütün duygusal, güdüsel ve bilişsel süreçleri kapsar (Burger, 2006).

Sıkça kullanılan bir sözcük olmasına ve bilimsel olarak incelenmesine ve açıklanmasına yönelik farklı yaklaşımların bulunmasına rağmen, “kişilik” sözcüğünün psikologlar arasında üzerinde anlaşmaya varılmış genel bir tanımı yoktur (İnanç ve Yerlikaya,2010).

Kişilik, psikolojinin bireylerin birbirinden hangi yönlerde farklılaştıklarını sistematik yöntemlerle açıklamaya çalışan bir alandır. Bireyler, birbirlerinden fiziki yapıları, görünüşleri, geçmişleri, demografik özellikleri gibi pek çok açıdan farklılık gösterebilirler. Ancak, kişilik çalışmalarının temel amacı belirli biçimlerde davranma eğilimlerindeki bireysel farklılıkların nedenine ilişkin sistematik veriler sunmaktır (Wiggins, 1979,; Akt: Saymaz, 2003).

Kişilik kavramının birkaç tanımı vardır. Batı dillerinde personality-personalite olarak kullanılan kişilik kelimesinin aslı, Latincedeki “persona” kavramına dayanmaktadır. Klasik Roma tiyatrosunda oyuncular, temsil ettikleri özelliklere uygun maskeler takarak, kendi rollerini bu maskeler yardımıyla canlandırıyorlardı. Yüze takılan bu maskelere de “persona” adı verilmekteydi. Sahne ile seyirciler arasındaki uzaklığın fazla olması nedeniyle oyuncunun yansıttığı role uygun yüz mimikleri görülemeyeceği için bu yolu seçerlerdi. Böylece “persona” kavramıyla kişiler arasındaki farklılıklar anlatılmak istenmiştir (Groesbeck, 1985).

Kişilik kavramı, bireyin çevreye olan kendine özgü uyumunu saptayan oldukça sabit özelliklerini ve davranış örüntülerini içine alır. Kişilik bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini kapsayan bir kavramdır. Bunun yanında “kişilik kendine özgü ve uyumlu bir bütündür.” (Yanbastı, 1990).

Kişilik, bugüne kadar üzerinde birçok bilimsel çalışma yapılmış ve kuramlar üretilmiş bir kavramdır. Birçok kuramcı, geliştirdikleri kuramlarla kişiliğin altında yatan mekanizmaları ve bu mekanizmaların kişinin davranışlarını nasıl etkilediğine dair farklı açıklamalar getirmiştir. Bu kuramları kısaca şöyle sıralayabiliriz: Psikanalitik Kuram, kişilerarası davranışsal farklılıkları, “id-ego-süperego” gibi bilinçdışı süreçlerle açıklarken, Biyolojik kuram, bu davranışsal farklılıkları kalıtsal özellikler ve fiziksel süreçlerle açıklar. Ayırıcı Özellik yaklaşımı ise kişilerin ayırıcı özellik yelpazesinde tanımlanan bir takım kişilik özelliklerine farklı derecelerde sahip olması ile kişiler arası farklılıkları açıklarken,

Hümanistik Kuram ise bu farklılıkları daha çok kişisel sorumluluk ve kendini onaylama duygusuna bağlamaktadır. Davranışçı Kuram ise kişiler arası farklılıkların çeşitli koşullanmalar ve beklentiler sonucunda geliştiğini ifade ederken Bilişsel Kuramcılar bu farklılıkları bilgi işleme sürecindeki farklılıklarla açıklamaktadır (Burger, 2006).

2.2.1. Ayırıcı Özellik Yaklaşımı

Ayırıcı özellik yaklaşımı, özellik yaklaşımı olarak da bilinmektedir. Ayırıcı özellik ya da özellik kuramı, bir insanın belirli bir kişilik özelliğini gösterme derecesine göre kişiyi sınıflandıran bir kişilik yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, kişilik yapısı üzerinde bireyin temel özelliklerini belirten ve devamlılık gösteren birtakım özellikler (utangaçlık, saldırganlık, uysallık, tembellik, isteklilik, güvenilirlik ve sakinlik vb.) üzerinde durmuştur. Bu özellikler birçok durumda aynı şekilde devamlılık gösterdiği takdirde bunlara ayırıcı özellik adı verilmektedir. Bunlar, bireyin davranışlarını açıklamada kullanılan ve devamlılık gösteren özellikleridir (Burger, 2006).

Ayırıcı özellik yaklaşımına göre, insanlar belirli bir tarzda davranma eğilimini yansıtan kişilik özelliklerine sahiptir. Bu davranış eğiliminin güçlü olması, insanın o kişilik özelliği açısından baskın olduğu anlamına gelmektedir (Pervin ve John, 1997). Ayırıcı özellik yaklaşımın iki temel varsayımı vardır. Birincisi kişilik özelliklerinin zaman içinde değişmediği, ikincisi ise kişilik özelliklerinin durumlara göre kararlılık göstermesidir (Burger, 2006).

Gordon Allport bilinen ilk ayırıcı özellik kuramcısıdır. Allport kişilik özellikleri belirli koşullar altında, belirli bir biçimde davranma eğilimleri olarak tanımlanabilir. Bireyin güdüleri, özellikleri veya eğilimleri, kişisel stili onun kişiliğinin bir parçasıdır. Allport kişiliği, bireyin çevresine özel uyumunu belirleyen psiko-fizyolojik sistemlerin dinamik örgütü olarak tanımlamıştır (Yanbastı, 1990).

Allport'a (1927) göre kişilik özellikleri, bireyin birbirine benzeyen çevresel uyaranlara benzer biçimde tepki vermesini sağlayan bir yapıdır. Diğer özellik kuramcılarından farklı bir şekilde, kişilik özelliklerinin bireye özgü olduğunu ve tüm bireylere genellenemeyeceğini savunur. Ona göre, farklı durumlarda davranış tutarlı

değildir, hatta yanıltıcıdır çünkü farklı durumlarda, farklı özellikler, farklı derecelerde ortaya çıkar (Saymaz, 2003).

Ayrıca Allport insan kişiliğinin zaman geçtikçe değiştiğini savunarak “Kişilik de yaşayan herşey gibi, büyüdükçe değişir ” düşüncesini ortaya koymuştur. Allport, bireyin çocukluğu dönemindeki davranışlarının yetişkinlik dönemindeki davranışlarıyla aynı olsa bile, bu davranışların altında yatan dürtülerin farklı olduğunu söylemiştir. Allport, özellikle çocuklarda kendilik gelişimi üzerine çalışmalar yapmıştır. Allport, çocukların doğduğu zaman kendilik kavramının olmadığını ifade etmiştir. O, belli bir zaman geçtikten sonra çocukların bedenlerinin ve hareketlerinin çevrelerindeki nesnelerden farklı olduğunu fark ettiklerini ifade etmiştir.

Alman asıllı olan Hans Eysenck’in kişilik kuramı ise biyolojik temellere ve güçlü psikometrik özelliklere sahiptir. Eysenck’e (1985) göre en temel kişilik özellikleri genetik olarak belirlenmekte, ancak kalıtım ve çevre etkileşimi de davranışın biçimlenmesinde rol oynamaktadır. Kişiliğin incelenmesi yönündeki araştırmalarında Cattell gibi faktör analizi tekniğinden yararlanılması gerektiğini ifade eden Eysenck, gerçekleştirdiği faktör analizleri sonucunda insan kişiliğinin üç temel boyutla açıklanabileceğini ifade etmiş ve bunlara “tip” adını vermiştir. Buna göre, üç temel kişilik boyutları dışa dönüklük (extraversion), nevroitiklik (neuroticism) ve psikotizmdir (psychoticism). Adı geçen bu üç boyut, iki uçludur. Dışa dönüklük için bir uçta dışadönüklük diğer uçta içe dönüklük; nevroitiklik için bir uçta nevroitiklik diğer uçta duygusal denge ve psikotizm için bir uçta..... diğer uçta ise süperego gücü yer almaktadır (İnanç ve Yerlikaya, 2010)

Eysenck’in dışadönüklük ve içe dönüklük boyutunda bireylerin sadece davranışları değil biyolojik farklılıkları da söz konusudur. Dışadönükler kendilerini uyarıcı özellikte olan sosyal ortamlar peşinde koşarlar. Hiçbir şey yapmadıklarında beyin uyarılma düzeyi düşük olduğu için rahatsız olurlar ve bu rahatsızlığı gidermek için sosyal ortamlara girerler. İçe dönüklerde ise tam tersi olarak sosyal ortamlar onların beyin uyarılma düzeyinin çok üstünde olduğu için sosyal ortamlardan kaçarlar ve sakin ortamları tercih ederler.

Nevroitiklik boyutu ise duygusal davranma eğilimi ile ilgilidir. Bu boyuttan yüksek puan alanlar kolay heyecanlanır, kolay sinirlenirler ve depresyona girmeleri daha kolaydır.

Diğer uçta ise ani duygusal iniş çıkışlar yaşamayan, duygusal yönden kararlı olan bireyler yer alır. Psikotizizm boyutundan yüksek puan alanlar ise bencil, saldırgan, mesafeli, soğuk, anlayışsız, başkaları ile ilgilenmeme gibi özellikler taşır (Burger, 2006).

Frederick Cattell ise çalışmalarına diğer kişilik çalışmalarında olduğu gibi klinik izlenimler ya da içgörüselsel öngörülerle başlamak yerine ampirik araştırma yöntemlerine dayalı tümevarımcı bir yaklaşım benimsemiştir. Cattell'e göre kişilik kuramının yeterli olabilmesi için kişiliği oluşturan özelliklerin ne ölçüde kalıtlı, ne ölçüde çevreyle belirlendiğini ya da kalıtım ve çevre etkileşiminin davranışı nasıl etkilediğinin ele alınması gerekmektedir (Carver ve Scheir, 1996).

Cattell, insanların pekçok özelliğinin, özellikle zekânın, biyolojik etkenler tarafından belirlendiğini ifade etmektedir ve birey büyük oranda genetik etkilerle şekillenir. Ancak bununla birlikte çevresel etkileri de göz ardı etmez. Cattell kaç tane temel kişilik özelliğinin bulunduğunu keşfetmek hedefi ile araştırmaya başlamıştır. Yapılan araştırmalarda birbiri ile yakın ve ilişkili kavramları gruplayarak ve birbirinden bağımsız olanları ayırarak kişiliğin temel yapısının belirlenebileceğini ifade etmiştir. Faktör analizi yöntemi ile yaptığı çalışmalar sonrası 16 temel kişilik özelliği bulmuş, bunlara kaynak özellikler adını vererek 16 faktörlü kişilik testini oluşturmuş ve bunları 1949'da yayımlamıştır (Burger, 2006).

2.2.2.Beş Faktör Kişilik Kuramı

Allport'la başlayan, Cattell ve Eysenck'le devam eden ayırıcı özellik çalışmaları ve kişiliğin temel boyutlarını belirleme çabaları 1970'lerin sonunda ve 1980'lerin başında Robert McCrea ve Paul Costa'nın çalışmaları ile yeni bir noktaya gelmiştir. Kişiliğin sürekliliğini ve yapısını incelemek amacıyla faktör analizini kullanan bu iki araştırmacı öncelikle dışadönüklük ve nevrozizm boyutlarına odaklanmış ancak kısa süre sonra "deneyime açıklık" adını verdikleri yeni bir boyut keşfetmişlerdir. 1985 yılına kadar üç faktörlü modeli savunan McCrea ve Costa 1983-85 yılları arasında gerçekleştirdikleri çalışmalar sonucunda kişiliğin beş temel boyutu olduğunu keşfetmişler ve bu beş boyutun ölçülmesini sağlayan bir ölçme aracı geliştirmişlerdir (Yerlikaya, 2010).

Son zamanlarda üzerinde çalışılan ve genel anlamda kabul gören Beş Faktör Kişilik Modeli kişilikteki bireysel farklılıkları dikkate alır ve kişilik özelliklerinin önemli bir sınıflandırmasını sunar. Beş Faktör Kişilik Modelinin altında yatan temel varsayım, insanların gösterdikleri bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanacağı, konuşma diline sözcükler halinde yansıtacağı ve bu sözcüklerden yola çıkarak insanın kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflandırmanın oluşturulabileceğidir (Yıldırım, 2003).

Bu varsayımdan hareketle, kişilik özellikleri arasında en önemlilerini belirlemede bir kaynak olarak araştırmacılar doğal dillerdeki sözcük dağarcığına yönelmişlerdir. Eğer kişilik özellikleri arasında insanı tanımlayan en önemli vasıflar dünya dillerindeki sözcüklere ayrı terimler olarak yerleştirilseydi o zaman sözlükler bu birikmiş halk kültürünün merkez deposu olarak ortaya çıkacaktı. Farklı dillerin hepsi insan niteliklerinin aynı tiplerini tanımlayan terimleri içerir. Modern dünya dillerinin her biri bireysel farklılıkları tanımlayan binlerce terim içerdiği ve bu terimler her dil işlevinde hemen hemen eş anlamlı olduğu için, belli başlı faktörler altında toplanabilen böyle terimler arasındaki ilişkileri ortaya çıkartmak gerekmektedir (Somer ve Golderg, 1999).

Beş Faktör Kişilik Modelinin, kişilik özelliklerinin kapsamlı bir modeli olarak, geniş bir kabul görmesi dört kanıta dayanır. Bu kanıtlar şu şekildedir;

- Boylamsal ve gözlemciler arası çalışmalar beş faktörü göstermektedir ve bu beş faktör davranış kalıplarını açığa çıkarma gücünü ve etkisini uzun süre korumaktadır.
- Her bir faktörle ilgili kişilik özelliklerinin çeşitli kişilik sistemlerinde bulunması ve doğal dillerdeki kişilik özellikleri tanımlarıyla tutarlılık gösterir.
- Bu beş faktör farklı yaş, cinsiyet, ırk ve dil gruplarında bulunmuştur, bununla beraber farklı kültürlerde farklı şekillerde ifade edilebilmektedir.
- Beş faktör bazı biyolojik temellere sahiptir.

Beş Faktör Kişilik Modeli'nde yer alan her boyut birbirine zıt iki kutuptan oluşmaktadır. Buna göre model; dışadönüklük/içedönüklük, uyumluluk/düşmanlık, duygusal denge/nörotiklik, sorumluluk/dürtüsellik ve yeni deneyimlere açıklık/gelenekçilik

boyutlarından oluşmaktadır. Bu boyutlardan her biri altı alt boyuttan/alt ölçekten oluşmakta; böylelikle ortaya toplam otuz faktör çıkmaktadır. Bu boyutlardan örneğin; dışadönüklük, sosyallik, atılganlık, kendini ifade edebilme, heyecan arama, sempatiklik, üstün olma ve ödül kazanma isteği gibi davranışları kapsamaktadır (McCrea ve Costa, 1992).

2.2.2.1.Dışadönüklük

Beş temel faktörden birincisi dışadönüklük/içe dönüklük, Eysenck'in dışadönüklük boyutu ile büyük ölçüde benzerlik göstermekte ve temelde, hayat dolu, heyecanlı, neşeli, konuşkan, girişken ve sosyal olma gibi özellikleri kapsamaktadır. Dışadönük insanlar pozitif duygu eğilimlidir. Dışadönüklük, bireyin aktif, iddialı, enerjik, şevkli, açıkyürekli ve konuşkan olması olarak tanımlanır. McCrae ve Costa (1985) tarafından geliştirilen kişilik envanterinde, dışadönüklük boyutunu sıcaklık, toplumu sevmek, heyecan arama ve olumlu duygular alt ölçekleri ile temsil etmişlerdir. McCrae ve Costa tarafından dışadönüklük faktörü altında düşünülmekle beraber, birçok araştırmacının bu alt boyutu yumuşak başlılık/uzlaşılabilirlik faktörünün merkezinde gördüklerine işaret etmektedir. Goldberg'ın analizlerinde, baskınlık ve aktivite dışadönüklük boyutunun temel belirleyicileri arasındadır (Demirci, 2003).

Beş faktör kişilik kuramının dışadönüklük boyutunu, sosyallik, atılganlık ve kendini ifade edebilmenin bir bileşeni olarak düşünebiliriz. Dışadönük kişiler, genelde içedönük bireylerden daha etkin, heyecan arayan, sempatik ve konuşkandırlar; kendilerini içe dönük bireylerden daha fazla oranda açma eğilimi gösterirler (McCrae ve Costa, 1985).

Dışadönüklerin pozitif ve enerjik özellikleri daha çok çatışma ve kolaylıklarla ilgilidir. Daha yüksek enerji potansiyeli sayesinde, dışadönükler verilen zamanda daha fazla plan üretebilir ve içedönüklere göre daha az yorgunluk hissi duyabilirler. Hatta olayların olumlu yönlerini ele alarak daha az stresli bir yaşam elde edebilirler. Dışadönüklerin daha az gergin ve daha az zaman endişesine sahip oldukları söylenebilir. Bu sayede çatışma ile negatif yönde ilişkileri oldukları söylenebilir. Araştırmalara göre, dışadönükler, daha fazla pozitif etkiye, daha fazla pozitif olay beklentisine, daha güçlü tepkiye ve içedönüklerden daha fazla enerjiye sahip olurlar. Bu yüzden etraflarına pozitif enerji yayar ve pozitif ruh haline sahip olurlar (Wayne ve diğerleri, 2003).

Yapılan bir başka araştırmada ise, dışadönük bireylerin, kişiler arası ilişkilerinde içedönük bireylerden daha fazla oranda yakında yakınlık ve denetim duygusu belirttikleri, ayrıca iş arkadaşları tarafından arkadaşça, eğlenceden hoşlanan, duygusal ve konuşmayı seven bireyler olarak algılandıkları görülmüştür (Cloninger, 2000, Akt: Tarık Solmuş).

İçedönük bireylerin ise, sessiz, çekingen, utangaç ve sıkılgan bireyler olduğu görülmektedir (McCrae ve John, 1992).

2.2.2.2.Yumuşak Başlılık

Beş faktör kişilik kuramının bu boyutu, kişilerin insani yönlerine vurgu yapmaktadır (Digman, 1990). Bu boyut, esneklik, alçak gönüllülük, destekleyicilik ve duygusal yakınlıkla, düşmanlık, kişiler arası ilişkilerde fark gözetmeme, kendine odaklılık, kindarlık ve kıskançlıklar belirgindir. Uyumlu bireyler; kibar, güvenilir, fiziksel görünümüne özen gösteren, bağışlayıcı, hoşgörülü, rekabetten çok uzlaşmaya önem veren, yardımsever, kişilerarası çatışmalara kolaylıkla girmeyen, girdikleri durumlarda bile çatışmayı çözmek için, güç kullanmaktan ve baskı yapmaktan çekinen bireylerdir (Solmuş, 2004).

Kişiliğin yumuşak başlılık boyutu bireyin iç dinamikleri sonucu değil daha çok kişinin öğrenme ve sosyalleşme sürecinin bir ürünü olarak görülmektedir (Liebert ve Spiegler, 1990). Bu bağlamda yumuşak başlılık, sosyal ilişkileri devam ettirme açısından önemli bir kişilik özelliğidir. Zira kişilerarası ilişkilerin olumlu ve uzun süreli olması, kişilerin uyumlu kişilik özellikleri göstermeleri ile mümkün olabilmektedir. Bununla birlikte kişilerarası etkileşimin bir sonucu olan çatışmaların olumsuz etkileri, uyumluluk sayesinde en aza inebilmektedir. Bu açıdan yumuşak başlılık ve uyumluluk, kişilerarası çatışmanın sonuçları ile kişilerin davranışlarını açıklayıcı bir kişilik özelliği olarak düşünülmektedir (Jensen-Campbell ve Graziano, 2001).

Bu konuda çalışan araştırmacılar, dışadönüklüğün daha çok sosyal uyaranların miktarı ile yumuşak başlılığın ise ilişkilerin niteliği ile ilişkili olduğuna dikkati çekmektedirler. Araştırmacılar, yumuşak başlılığın kişilerarası ilişkilerde etkili olmasının yanı sıra, kişinin kendilik algısını etkilediği de belirtilmekte ve bu faktörün sosyal tutumlar

ve yaşam felsefesi geliştirmekte etkili olduğuna işaret etmektedirler. Costa ve arkadaşları (1991) bu faktörü; güven, dürüstlük, elseverlik (alturizm), uyma/itaat, alçakgönüllülük ve merhametlilik alt boyutları ile tanımlamaktadır. Güven, başkalarına iyi niyet atfetmekle tanımlanmaktadır; güvensizlik ise başkalarının güvenilmez ve tehlikeli olduğunu varsaymaktadır. Doğru sözlülük, başkalarına açık ve dürüst yaklaşmayı ifade etmektedir. Yazarlar, bu alt boyutun ahlaki değerlerle ilgili olduğunu ve bu kavramın, kendini ayarlama (self-monitroing) ile ilgili olduğuna ve bu kişilerin açık sözlü olmadığına dikkat çekmektedirler. Alturizm ise bencillikten uzaklık ve başkalarına yönelik ilgi olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram Adler’de “sosyal ilgi” kavramına karşılık gelmektedir. Bu özelliği yüksek olan bireyler, çatışma durumunda başkalarına tabii olmayı tercih etmektedirler. Başka bir ifadeyle bu kişilik özelliği, işbirliği isteği, uyumluluk ve yumuşak başlılık olarak nitelendirilmektedir. Bunun karşıt tarafı ise saldırganlık, düşmanlık, hırçınlık ve huysuzluktur. Alçakgönüllülük kendilik kavramının bir yönüdür ve bu tür kişilerin kendilerine ilgisi en alt düzeydedir. Kibirli kişiler ise kendileri ile çarpıtılmış bir görüşe sahiptirler (Costa ve diğerleri, 1991)

Yapılan araştırmalar, düşmanlık alt boyutunun, hem yumuşak başlılık hem de nevrotizm faktörlerinden yük almasını, düşmanlığın nevrotik ve antagonistik (muhalif, muhalefetçi) olmak üzere iki türü olduğu şeklinde yorumlamışlardır. Antagonistik insanların kendilerini her zaman başka insanların karşısına koyduklarını, bu kişilerin bilişsel olarak güvensiz ve şüpheli, duygusal olarak katı ve sempatiden uzak oldukları, davranışsal olarak ise, işbirliğine yanaşmayan, inatçı ve kaba kişiler oldukları belirtilmektedir. McCrea ve Costa, yumuşak başlılık boyutunun olumlu ucundaki özelliklere aşırı derecede sahip olmanın da aynı şekilde uyumsuzluğa işaret edeceğine değinmektedirler. Yumuşak başlılık boyutunda yüksek olan kişiler bağımlı ve dalkavukça davranışlara sahip bireyler olarak görülmekte ve yumuşak başlılığın nevrotik biçiminin, aşırı derecede başkaları doğrultusunda davranarak kendini yok etme görünümünde olduğunu belirtmektedirler (McCrea- Costa, 1987).

2.2.2.3.Özdenetim/Sorumluluk

Beş faktör kişilik kuramının bu boyutu, kişinin ne kadar kontrol ve disiplin sahibi olduğunu ifade eder. Bu boyuttan yüksek puan alanlar düzenli, planlı yaşayan, kararlı bireyler olarak nitelendirilirken, az puan alan bireyler ise dikkatsiz ve dikkati kolay dağılan, güvenilmez kişiler olarak değerlendirilmektedir (Burger, 2006).

Bu konuda çalışan araştırmacılar, bu boyutun, hem hareket hem de odaklaşmayı içerdiğinden; ilerletici ve ketleyici yönlerini bir arada içerdiğini belirtmektedir. Sorumluluk boyutunun ilerletici yönü, başarı ihtiyacı ve çalışma kararlılığında görülürken, ketleyici yönü ahlaki titizlik ve tedbirli olma özelliklerinde ortaya çıkmaktadır. Araştırmacılar yeterlilik, düzen, görev bilinci, başarı çabası, öz-disiplin ve tedbirlilik alt boyutlarının bu boyutu temsil edeceğini önermişlerdir. Yeterlilikle kastedilen, ehliyetli, makul ve hünarlı olmaktır. Sorumluluk boyutunun korelasyon gösterdiğine işaret edilmektedir. Sorumluluk boyutunun zekânın nesnel ölçümleri ile değil, toplumda akıllı ve zekice olarak değerlendirilen davranışlarla korelasyon göstermesidir. Düzen alt boyutu, kişinin çevresini düzenli tutma ve iyi bir şekilde organize olma eğilimini belirtmektedir. Düzen boyutunun patolojik formu, kompulsif davranışlarla kendini göstermektedir. Görev bilinci, davranış standartlarına katı bir biçimde bağlılıkla ilişkilidir. Öz-disiplin dikkat dağıtıcı faktörlere ve sıkılmaya rağmen bir göreve devam edebilme yeteneğini ve özellikle sabırlı olmayı yansıtır. Bu özelliği zayıf olanlar, görevi erteleme ve hayal kırıklığı karşısında çabuk pes etme eğiliminde olmaktadır. Öz-disiplinin öz-kontrolle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Costa ve arkadaşlarının, bu faktör için önerdikleri son alt boyut olan tedbirlilik ise ihtiyatlı, tedbirli, düzenli ve titiz olmayı içermektedir (Somer, 1998).

Sorumluluk boyutu, günlük yaşam olayları ve özellikle okul ve iş gibi ortamlardaki başarı açısından önemli özellikleri kapsamaktadır. Sorumluluk boyutunun, özellikle günlük yaşam olayları, okul ve iş gibi alanlarda başarı sağlama açısından önemine dikkat çekmektedir (Somer, 1998).

2.2.2.4.Nevrotizm

Beş faktör kişilik modelinde, içeriği üzerinde en az tartışma yürütülen boyut duygusal denge/durağanlık nevrotiklik boyutudur. Nevrotik bireyler, uzun süreli olumsuz duygulanımlar yaşamaya eğilimli olup; potansiyel olarak da çeşitli davranış bozukluklarının gelişimine hazır durumdadırlar. Kişiler arası ilişki kurmakta ve ilişkilerine bağlı kalmakta zorluk yaşarlar. Nevrotik bireylerin, uzun süreli stres yaşadıkları ve stres durumlarında da, duygu odaklı başa çıkma stratejilerini kullandıkları görülmüştür. Bu bireylerin, sürekli olarak yaşadıkları gerginlikler, depresyon, engellenmeler ve suçluluk duyguları gerçekçi olmayan düşünme biçimleriyle, kendilik saygılarının düşük olmasıyla,

dürtü kontrollerinin yeterince gelişmemiş olmasıyla, yaşanan yoğun fiziksel sağlık problemleriyle ve etkin olmayan başa çıkma yöntemleriyle ilişkilidir. Nevrotikliği düşük olan bireylerin ise, genellikle sakin, uysal, kendine güvenleri yüksek, olumlu duygulanımlar yaşamaya eğimli, yoğun duygusal iniş-çıkışlar göstermeyen ve yaşam doyumları yüksek bireyler oldukları görülmüştür (Solmuş,2004).

Birçok araştırmacının nevrozizmin temelinde kaygı, depresyon, kızgınlık, sıkıntı gibi olumsuz duyguları kapsadığı yolunda fikir birliği içinde olduklarına işaret edilmektedir. Araştırmacılar, nevrozizmin rasyonel olmayan düşünceler ve başa çıkma mekanizmalarındaki yetersizlikle bağlantılı olduğunu ifade etmektedirler. Yazarlar, nevroziklik boyutunda yüksek puan alan kişilerin, daha sıklıkla karmaşık duygularla uğraşmak zorunda olduklarından, daha çok kuruntulu düşünceler ve düşmanca tepkiler gibi uygun olmayan başa çıkma mekanizmalarına başvurabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu kişiler, yaşadıkları olumsuz duygularla tutarlı olarak kendini suçlama türünden düşüncelere daha sık kapılmaktadırlar. Bunun yanında nevrozizmin boyutunun yalnızca olumsuz duyguları değil, aynı zamanda bunlara eşlik eden, karmaşık düşünce ve davranışları da kapsadığı belirtilmektedir (McCrae-Costa, 1987).

Nevrotikler iş ve aile ortamlarında zamanı daha fazla kaygı ve endişe ile geçirdikleri için daha az iş ve aile ortamlarına zaman ayırabilirler. Nevrotikler zamanın kullanımında daha az becerikli oldukları ve daha fazla stres yaşadıkları için, nevroziklerin çatışmalı duygular yaşamaları muhtemeldir. Araştırmacılar nevroz tanısı alan kişilerin bu boyutta yüksek puan aldıklarını ve çeşitli psikolojik bozukluklar gösterme eğiliminde olduklarını da belirtmektedirler. Ancak araştırmacılar, somatik şikâyetler, psikolojik olarak iyi hissetme, başa çıkma mekanizmaları ve stresin algılanmasıyla yakından ilişkili olduğunda, nevroziklik boyutunun normal gruptaki bireylerin kişiliğini anlamak açısından da büyük önem taşıdığını ifade etmektedirler (McCrae-Costa, 1991).

2.2.2.5.Gelişime Açıklık

Deneyime/ gelişime açık bireyler, kurallar konusunda esnekler, geleneksel cinsiyet rollerini reddederler, sınanmaya ya da sınavlara mizahi anlayışla yaklaşırlar ve yeni deneyimlere karşı içsel bir ilgi gösterirler. Kuralların mutlak ve koşulsuz bir biçimde

yerine getirilmesi gerektiği inancını paylaşmamakla birlikte, kendilerini tanımlarken de bağımsız ve özgün olmayla ilgili kavramlar kullanırlar. Deneyime açık bireyler, hayal gücü yüksek olan, içgörü sahibi, yaratıcı, yaşama yönelik geniş ilgi alanları olan, meraklı, cesaretli, çeşitliliği seven ve liberaldirler. Deneyime kapalı olan kişiler ise, kişilerarası ilişkileri açısından geleneksel tutumlara sahip, kural ya da ilkelere katı bir biçimde bağlılık gösteren, yaratıcı ol(a)mayan, hayal kur(a)mayan, maceralardan hoşlanmayan, otoriteye mutlak boyun eğen, tutucu ve standart-alışılmış iş ya da davranış kalıplarını benimseyen bireylerdir (McCrae-Costa, 1985).

Üzerinde tam olarak anlaşılmaya varılamamış bu faktör, Türkçe’de kişilik özelliklerinin yapısını inceleyen araştırma sonuçlarında daha çok McCrae ve Costa’nın (1991) bulguları ile tutarlı olarak gelenekselliğe karşın, açık fikirlilikle betimlenebilen bir özellik göstermektedir. “Zeki, akıllı” gibi sıfatlardan daha çok, “entellektüel, aydın, araştırmacı” gibi sıfatların bu faktörden yüksek yük alması, geleneksellik ve açık fikirlilik gibi sıfatlara bağlanması bu kişilik boyutuna ilişkin terimlerin Türkçe’de kişilerin yeteneklerinden daha çok eğilimleri, yaşam tarzları ve tercihleri ile şekillendiğine işaret etmektedir. Gelişmeye açıklık, beş faktör modelinde araştırmacıların üzerinde en az uzlaşmaya vardıkları faktördür (Girgin, 2007).

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, bu araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasında ilişkilere yönelik olarak yurtdışında ve yurtiçinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.3.1.Konuyla İlgili Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Yurtdışında, son yıllarda, romantik ilişkiler konusunda çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan aşağıda sistematik olarak bahsedilecektir.

Kephart (1967), üniversite öğrencisi kadın ve erkeklerin romantik deneyimlerini incelemiştir. Araştırmacı, çalışmasının sonunda kadınların erkeklerden daha çok romantik deneyimlerinin olduğunu, bununla birlikte evliliğe yaklaştıkça söz konusu farkın azaldığı sonucunu bulmuştur. Kephart, bu sonucu kadınların daha erken olgunlaşmasıyla ilişkilendirmiştir. Aynı çalışmada, araştırmacının “diğer özellikleri istediğiniz yönde olsa

bile âşık olmadığınız bir kişiyle evlenir miydiniz? “ sorusuna erkeklerin % 64,6’sı, kadınların ise % 24’ü kesinlikle hayır yanıtını vermişlerdir. Araştırmacı bu durumu da kadınların daha evlilik yönelimli ve daha gerçekçi oluşuyla açıklamaya çalışmıştır.

Knox ve Spakowski (1968), Rosenman (1978), Rubin, Peplau ve Hill (1981), Philbrick ve Stones (1988) aşk tutumlarını inceledikleri araştırmalarından, genellikle hem erkek hem de kadınların, akılcılık ve yararın ön planda tutulduğu realistik aşk puanlarının, duygular ve tutkunun ön planda tutulduğu romantik aşk puanından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Cinsiyetleri karşılaştırdıklarında ise kadınların aşk tutumlarının erkeklerin aşk tutumlarından daha realistik, erkeklerin aşk tutumlarının kadınların aşk tutumlarından daha romantik olduğunu bulmuşlardır. Bunun yanı sıra Knox ve Spakowski (1968), bireylerin yaşlandıkça realistik aşk puanlarının yükseldiği, Rubin ve diğerleri (1981), erkeklerin kadınlarla karşılaştırdıklarında daha kısa sürede aşka kapıldığı, kadınların ise ilişkilerini erkeklerden daha kolay sonlandırdığı bulgularına ulaşmışlardır.

Hazan ve Shaver (1987), romantik sevginin bir bağlanma süreci olduğunu incelemek için yaptıkları araştırmada, yetişkinlerin şu an yaşadığı romantik ilişkilerin bebekken aileleriyle kurduğu yakın ilişkiye bağlı olarak şekillendiğini varsaymışlardır. Araştırmaya katılanlardan %56’sı çocukluk döneminde ailelerine karşı kendilerini güvenli bağlanan olarak tanımlamışlardır. Romantik ilişkilerde güvenli bağlanan bireyler, ilişkilerinde özellikle en önemli özellik olarak mutluluk, arkadaşlık ve güveni tanımlamışlardır. Güvenli bağlananlar partnerin hatasına rağmen onu kabul edebildiklerini ve destekleyebildiklerini vurgulamışlardır. Güvenli bağlanan bireyler romantik duyguların azalacağını ama ilişkide yoğunluk yakalandığı zaman da asla bitmeyeceğini bildirmişlerdir. Kaçınmacı bağlanan bireyler, romantik ilişkiyi yakınlık korkusu, duygusal dengesizlik ve kıskançlık olarak tarif etmişlerdir. Kaçınmacı bağlanan bireyler kitaplarda ve filmlerde anlatılan romantik aşkın gerçek hayatta tam anlamıyla yaşanmayacağını ve gerçekten âşık olunacak kişinin nadiren bulunabileceğini belirtmişlerdir. Şüpheli bağlanan bireyler ise âşık olmanın kolay olduğunu ve kendilerini çok sık böyle hissettiklerini ama gerçek aşkın nadiren bulunabileceğini belirtmişlerdir. Güvenli bağlanan bireyler ise, güvensiz bireylere kıyasla aileleriyle sıcak bir ilişkileri olduğunu belirtmişlerdir. Kaçınmacı bireyler şüpheli bireylerle kıyaslandığında ise annelerini soğuk ve reddedici olarak tanımlamışlardır.

Richardson, Medvin ve Hommock (1988), aşk tutumları, ilişki doyumu ve heyecan arama arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Tutkulu aşk biçimi ile ilişki doyumu arasında ilişki olup, Rubin'in ölçeğindeki sevmeye puanı ile hoşlanma puanından daha fazla yüksek ilişki bulunmuştur. Oyun gibi aşk puanı yüksek olan kişilerin geçmiş ilişkileri sayıca fazladır, ilişki doyumu daha azdır ve yüksek düzeyde heyecan arama mevcuttur. Özgeci aşk biçiminden yüksek puan alanlar ilişkilerinde kısmen tatmin olup, heyecan aramada isteksiz olup, eğer partnerleri erotik bir âşıkse sevmeye puanları hoşlanma puanlarından daha fazla ilişkilidir. Sahiplenici aşk puanı yüksek olan bireylerin ilişki doyumları görece daha az bulunmuştur. Mantıklı aşk puanı yüksek olanların uzun süreli ilişkilerle pozitif, heyecan arama ile negatif ilişkisi saptanmıştır. Arkadaşça aşk ile diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Lester ve Philbrick (1988), yaptıkları çalışmada aşka ilişkin tutumlar nevroitiklik ve dışadönüklük kişilik özellikleri ile karşılaştırılmıştır. Araştırmacılar tutkulu ve oyun gibi aşk biçimi ile dışadönüklük arasında anlamlı ilişki olduğu ve sahiplenici aşk tutumu ile nevroitik kişilik boyutu arasında anlamlı ilişki bulunduğunu belirtmişlerdir.

Woll (1989), aşk stilleri ile kişilik özelliklerinin ilişkisini çalışmıştır. Cinsiyet farklılığıyla ilişkili bulunan tek aşk stili tutkulu aşk biçimi olup, erkekler kadınlardan daha yüksek puan almıştır. Tutkulu aşk biçiminde yüksek puan alan kişiler, duygusal olarak daha duyarlı, başarı odaklı, agresif, dominant ve dayanıklı bulunmuştur. Oyun gibi aşk biçiminden yüksek puan alan kişiler daha dışa dönük, sınır tanımaz olup agresyon ve dürtüsellik alanlarında daha yüksek puan almışlardır. Bu gruptaki kişilerde, devam eden bir ilişki esnasında başka bir kişiyle romantik ilişki yaşaması ihtimali ve geçmişinde daha fazla ilişki yaşamış olma ihtimali diğer gruptakilerden daha fazladır. Arkadaşça aşk biçiminden yüksek puan alan bireylerin ise daha fazla ilgi ve sosyal tanınma istedikleri belirlenmiştir. Özgeci aşk biçiminde yüksek puan alan kişiler ise, daha fazla duygusallık ve ilgi isteği göstermiştir. Sahiplenici aşk biçiminden yüksek puan alanlar ise daha fazla sosyal tanınma ihtiyacı, agresyon, bağımlılık, aynı zamanda belirgin düzeyde hassasiyet, duygusal dışavurum ve nevrotizm özellikleri göstermiştir. Sonuç olarak mantıklı aşk biçimine sahip bireyler, daha duygusal ve sosyal hassasiyet aynı zamanda yüksek bilişsel yapı, sosyal tanınma isteği düşük özerklik göstermiştir. Woll'un çalışması, aşk stilleri ve kişilik özellikleri arasında ilişki olduğu fikrini desteklemiştir.

Leak ve Gardner (1990), 59 kişi üzerinde özellikle iki kişilik özelliğini seçerek aşk stilleri, cinsiyet tutumları, sosyal ilgiler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuç olarak sosyal ilgi ile cinsel serbestlik arasında negatif, oyun gibi aşkla pozitif ilişki bulmuşlardır. Yüksek sosyal ilgi ve arkadaşça aşk biçimi arasında güçlü pozitif ilişki, özgeci aşk biçimi ile zayıf ilişki ve sahiplenici aşk biçimi ile negatif ilişki bulunmuştur.

Richard, Wakefield ve Lewak (1990) Minnesota Çok Yönlü Kişilik Ölçeğini (MMPI) kullanarak 81 evli çift üzerinde yaptıkları çalışmada eşlerin kişilik yönünden uyumlarının ilişki doyumunun önemli bir belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yancey ve Berglas (1991) aşk stilleri ve yaşam doyumunu üzerine 140 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada oyun gibi aşk biçiminin puanıyla tüm doyum alanlarında aynı cinsiyetten arkadaşlarla negatif ilişki bulmuşlardır. Arkadaşça aşk biçimi puanı yüksek olanlarda aynı ve karşı cinsiyetteki arkadaşlarla hayat kalitesi arasında pozitif ilişki bulmuşlardır. Özgeci aşk biçimi, yaşam ve romantik ilişki doyumları arasında pozitif ilişki, sahiplenici aşk biçimi ile tüm ilişki alanlarında negatif ilişki (yaşam, karşı cinsle arkadaşlık, romantik ilişki doyumunu) bulmuşlardır. Tutkulu aşk ile mantıklı aşk biçimi arasında ilişki bulunamamıştır.

Hendrick ve Hendrick (1992), Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'ni kullanarak yaptıkları araştırmalara ve yakın ilişkiler konusunda yaptıkları literatür taramalarına dayanarak, androjen cinsiyet rolü yönelimli bireylerin tutkulu aşk ve mantıklı aşk, kadınsı cinsiyet rolü yönelimli bireylerin özgeci aşk ve sahiplenici aşk, erkeksi cinsiyet rolü yönelimli bireylerin ise oyun gibi aşk puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Mallandain ve Davies (1994), 60 kişi üzerinde, aşk stilleri ile benlik saygısı, duygusallık ve dürtüsellik arasındaki ilişki üzerine çalışmışlardır. Tutkulu aşk ile benlik saygısı arasında pozitif, duygusallık ile arasında negatif ilişki bulunmuştur. Oyun gibi aşk puanı yüksek olan kişiler daha duygusal ve daha dürtüsel bulunmuştur. Arkadaşça ve özgeci aşk, benlik saygısı ile ters ilişkili bulunmuştur. Sahiplenici aşk stiline sahip olan kişiler daha duygusal ve dürtüsel olup daha az benlik saygısına sahiptirler. Mantıklı aşk ise diğer üç değişkenle de anlamlı bir ilişki göstermemiştir.

Williams ve Schill (1994) aşk stilleri ve kendine zarar veren kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi çalışmışlardır. Çünkü kendine zarar veren kişilik özelliğine sahip olanların güvenli bağlanmaları daha azdır, çalışmacılar böylece bu kişilerin daha az romantik ve daha az samimi aşk stilleri sergileyeceklerini aynı zamanda bu kişilerin bağımlı, pasif, kıskanç olup reddedilmekten korktuklarını belirtmişleridir. Kendine zarar verici kişilik özelliklerine sahip olanların romantik ilişkilerde sahiplenici aşk biçimi ile pozitif ilişkili olacak şekilde partnerlerine güvenme ve bağlanmada zorluk yaşadıkları, terk edilmekten korktukları, aşkı hayatı esir alan takıntılı bir meşguliyet olarak tanımladıklarını bulmuşlardır. Ayrıca kendine zarar verme ölçeğinde yüksek puan alan kadınların tutkulu aşk biçiminde daha düşük puan aldıklarını, oyun gibi aşk biçiminde ise yüksek puan aldıklarını saptamışlardır.

Oyun gibi aşk biçimi ve cinsellik arasındaki ilişkiyi çalışan Hensley (1996), oyun gibi aşk biçimi ve cinsel tecrübeler arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada, oyun gibi aşk biçimine sahip bireylerin daha fazla cinsel tecrübelerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erkeklerde oyun gibi aşk biçimine sahip olma oranının kadınlara kıyasla daha fazla olduğu ve oyun gibi aşk biçimine sahip olan bireylerin bir ilişkide sebat etme oranlarının diğer aşk biçimlerine göre daha az olduğunu belirtmişlerdir.

Davies (1996), aşka ilişkin tutumlar ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonuçlarında dışadönüklük kişilik özelliği ile tutkulu ve oyun gibi aşk tutumları arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Nevrotizm kişilik özelliği ile sahiplenici aşk biçiminde olumlu, mantıklı aşk biçimiyle ise olumsuz ilişki bulunmuştur. Nevrotizm kişilik özelliği ile özgeci aşk ve arkadaşça aşk tutumları arasında negatif, oyun gibi aşk tutumu arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

Meeks, Hendrick ve Hendrick (1998), tutkulu, özgeci ve arkadaşça aşk biçimlerinin romantik ilişkilerden sağlanan doyum ile pozitif yönde ilişkili olduğuna, buna karşı sahiplenici ve oyun gibi aşk biçimlerinin ilişki doyumu ile negatif yönde ilişki gösterdiğine işaret eden sonuçlar bulmuşlardır.

Bouchard, Lussier ve Sabourin (1999) beş faktör kişilik modelini kullanarak kişilik özelliklerinin evlilik uyumuna etkisini incelemiştir. 446 çift Beş Faktör Kişilik Envanterini ve İkili Uyum Envanterini doldurmuşlardır. Sonuç olarak kendinin rapor ettiği ve partnerin

rapor ettiği kişilik özelliği, kadın ve erkeklerde kişini ifade ettiği evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olarak bulunmuştur.

White, Hendrick ve Hendrick (2004) kişilik özellikleri ile yakın ilişki arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre nevrotizmin, yakınlık ve doyum yordamasıyla negatif ilişkili olduğu bulunmuştur. Nevrotizm ile ilişki doyumunu arasındaki ilişki kadınlar için sahiplenici aşk biçimi tarafından yordanmaktadır. Dışadönüklük ve uyumluluk özellikle erkekler için ilişki doyumunu ve yakınlık ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur.

Romantik ilişki doyumunu ile yaş, evlilik süresi, eğitim durumu ve evlilik sayısı gibi birçok demografik değişken çalışılmıştır. Jose ve Alfons (2007) tarafından yaşları 21-60 ve üstü arasında değişen katılımcılarla yürütölen bir araştırmada yaş ile evlilik doyumunu arasında negatif bir ilişki bulunduğunu gösteren sonuçlar elde edilmiştir. Aynı araştırmada, ikinci kez evlenenlerin ilk evliliklerini yaşayanlara göre daha fazla doyum sağladıkları ve eğitim düzeyi ile ilişki doyumunu arasında bir ilişki olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Smith, Heaven ve Ciarrochi (2008), romantik ilişki yaşayan bireylerde duygusal zekâ, çatışma örüntöleri ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, ilişkilerinden doyum sağlayan bireylerin, ilişki problemlerini tartışmaktan kaçınmadıkları ortaya çıkmıştır.

2.3.2. Konu İle İlgili Yapılan Yurtiçinde alışmalar

Büyöşahin'in (2006) iki farklı çalışmasında, bağlanma stillerine göre, yakın ilişkilerde bağlanımın farklılığı ve ilişki bağlanımının bazı ilişkisel değişkenler, gelecek zaman yönelimi ve aşka yönelik tutumlar açısından yordanması incelenmiştir. Duygusal birlikteliği olan 157'si kadın, 117'si erkek 274 kişinin katıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği, Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi Ölçeği, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ve Kişilerarası İlişkiler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçları; yatırım modeli değişkenlerinden ilişki doyumunu düzeyini en iyi yordayan değişkenlerin, ilişkide güvende hissetme ve eşe duyulan güven olduğunu ortaya koymuştur. Seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyini ise, en iyi yordayan değişkenler

gelecek zaman yönelimi, tutkulu aşk ve ilişki korkusu/kaygısıdır. Ancak bu değişkenler negatif olarak yordamaktadır. İlişkiye yapılan yatırım düzeyini ise, en iyi ilişki bağlılığı, gelecek zaman yönelimi, özgeci aşk ve bağımlılık değişkenleri yordamaktadır. Bağlanma stillerine göre oluşturulan gruplar, yatırım modeli değişkenleri yönünden karşılaştırıldığında, saplantılı ve güvenli bağlanma stiline sahip olanların ilişki doyum düzeylerinin en yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışmada ayrıca, saplantılı bağlanma stiline sahip olanların ilişki yatırımı; kayıtsız bağlanma stiline sahip olanların da seçeneklerin niteliğini değerlendirme puanlarının en yüksek olduğu bulunmuştur.

Ercan (2008), genç yetişkinlerin aşk biçimlerini ve benlik tiplerini, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzey, ilişki sayısı, ilişki süresi, ilişki statüsü ve benlik tiplerine göre karşılaştırarak incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, erkeklerin ilişki sayısı kadınların ilişki sayısına göre daha fazla, kadınların ilişki süresi erkeklerin ilişki süresine göre daha uzundur. Ayrıca ilişki sayısı arttıkça oyun gibi aşk ve özgeci aşk puanları arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. İlişki süresi ile oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk arasında düşük düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yine çalışma sonuçlarına göre, erkeklerin oyun gibi aşk ve özgeci aşk puanları, kadınların oyun gibi aşk ve özgeci aşk puanlarına göre daha yüksektir. Ayrıca, alt sosyo-ekonomik düzeyde yer alan katılımcıların arkadaşça ve özgeci aşk puanlarından, aynı grubun mantıklı aşk puanları, üst ve orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan katılımcıların mantıklı aşk puanlarından daha yüksektir. Çalışmanın sonuçlarına göre, kişilerin aşka ilişkin tutumları eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Lisansüstü düzeyde eğitim alan katılımcıların mantıklı aşk puanları, lise ve ilköğretim okulu mezunlarının mantıklı aşk puanlarından daha düşüktür. Buna göre, eğitim düzeyi yükseldikçe, mantıklı aşk puanının düştüğü gözlenmektedir.

Beştav (2007), romantik ilişki doyumu ile bağlanma stilleri, rasyonel olmayan ilişki inançları, aşka ilişkin tutumlar, cinsiyet ve doğup yaşanan yerleşim birimleri arasındaki ilişkileri ve bu değişkenlerin romantik ilişkilerden sağlanan duyuma yaptığı katkıyı incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ilişki doyumu ile korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri; “oyun gibi aşk” olarak adlandırılan aşk biçimi ve “kadın erkek birbirini anlayamaz”, “zihin okuma beklentisi”, “anlaşmazlık yıkıcıdır” ve “kadınların ve erkeklerin ilişki ihtiyaçları farklıdır” şeklinde ifade edilen rasyonel olmayan ilişki inançları arasında

negatif yönde ilişkiler bulunmuştur. Arkadaşça aşk ve tutkulu aşk ile ilişki doyumu arasında pozitif ilişki saptanmıştır.

Yalçın (2010) yaptığı araştırmada İlişki Geliştirme Programı'nın üniversite öğrencilerinin ve partnerlerinin ilişki doyumu üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmacı, katılımcılara yedi oturumluk bir eğitim programı uygulamıştır. Bu eğitimin uygulandığı grubun, kontrol grubuna kıyasla ilişki doyumunun arttığı fakat bu sonucun kalıcılığının uzun vadeli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tüfekçi (2008), üniversiteye devam eden genç yetişkinlerin, aşka ilişkin tutumları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki, TA ego durumları açısından incelemiştir. Sonuçlara göre, aşk tutumları ve ego durumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, erkekler, oyun gibi aşk ve özgeci aşka kızlardan daha fazla eğilim gösterirken, kızlar tutkulu aşka daha fazla eğilim göstermiştir. Erkekler ve kızlar arkadaşça, mantıklı ve sahiplenici aşk tutumlarında farklılık göstermemişlerdir. Yine araştırma sonuçlarına göre, aşk tutumları ve ego durumları arasındaki ilişkide ise; tutkulu aşk biçimi ve Koruyan Ebeveyn arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Arkadaşça aşk, Eleştirel Ebeveyn ile pozitif yönde, Doğal Çocuk ile negatif yönde ilişki kurmuştur. Mantıklı aşk ve Uygulu Çocuk arasında pozitif yönde ilişki varken Doğal Çocuk arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Sahiplenici aşk, Eleştirel Ebeveyn ve Yetişkin ego durumlarıyla negatif yönde, Uygulu Çocuk Ego durumuyla pozitif yönde bir ilişki kurmuştur. Son olarak, Özgeci Aşk ile Eleştirel Ebeveyn arasında negatif yönde bir ilişki, Koruyan Ebeveyn ve Uygulu Çocuk arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

Curun (2001), yapmış olduğu araştırmada toplumsal cinsiyetle ilişkili iki kavram olan cinsiyetçilik ve cinsiyet rolü yönelimi ile romantik ilişki yaşayan çiftlerin ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Eşler, yaş, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, dindarlık düzeyleri, çelişik duygulu cinsiyetçilik, onun alt faktörleri olan düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğe ilişkin tutumlarının benzer olduğunu bulmuştur. Ayrıca, düşmanca cinsiyetçilik konusunda benzer tutumları paylaşan çiftler, benzer tutumları paylaşmayan çiftlere oranla daha yüksek düzeyde doyum bildirmişlerdir. Ancak, korumacı cinsiyetçilik ve çelişik duygulu cinsiyetçilik envanterinin tümünde benzer tutumu paylaşan ve paylaşmayan çiftler arasında ilişki doyumu açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Eşlerin algılanan cinsiyet rolü yönelimleri ile ilişki doyumu ilişkili bulunurken, eşlerin

gerçek cinsiyet rolü yönelimleri ilişkili bulunamamıştır. Eşlerini androjen olarak algılayan katılımcılar eşlerini diğer cinsiyet rolü kategorilerinde algılayan katılımcılardan daha yüksek düzeyde ilişki doyumu bildirmişlerdir. Sonuç olarak, toplumsal cinsiyetle ilişkili olan her iki kavramın da romantik ilişki yaşayan çiftlerde ilişki doyumunu açıklamada etkili olduğunu bulmuştur.

Özenç (2002), kişilerin ve eşlerin bağlanma stillerine bağlı olarak, eşlerin evliliğin farklı aşamalarındaki evlilik doyumunu incelemiştir. Her iki eşin de güvensiz bağlandığı çiftlerin duygusal ifadeleri evliliğin kritik olan ve olmayan aşamalarında farklılık göstermiştir. Kadınların güvenli bağlanma stiline sahip olduğu durumda, evlilikte karşılıklı doyumun olumlu yönde etkilediğini bulmuştur. Eşlerden her ikisi de güvenli bağlanma stiline sahip ise çiftlerin evlilik uyumu yüksek derecede bulunmuştur.

Işınsu (2003), âşık, nişanlı, 5 yıla kadar evli ve 5 yılın üzerinde evli çiftlerin ilişki biçiminin ve süresinin, bağlanma stilleri ve ilişki uyumları üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırmaya göre, ikili ilişki biçiminin sadece güvenli bağlanma yönünden farklılık gösterdiğini ve 5 yıldan uzun süredir birlikte olan çiftlerin nişanlı çiftlere oranla ilişkilerinde daha güvenli stil ile bağlandıklarını, âşık çiftlerin diğer çiftlere göre ilişkilerinde daha uyumlu olduklarını bulmuştur. Buna göre bağlanma stilleri ikili ilişkilerdeki uyumu ve ilişki kalitesini etkilemektedir.

Romantik ilişkiler konusunda yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde, araştırma konularının aşk tutumları, ilişki doyumu, evlilik doyumu, cinsiyet, yaş, kişilik özellikleri, benlik saygısı, bağlanma stilleri, benlik tipleri, kültürel farklar, kıskançlık, mutluluk ve yalnızlık gibi konular üzerinde yoğunlaştığını söyleyebiliriz.

Yapılan araştırmaları özetlemek gerekirse, aşk tutumlarının cinsiyet, bağlanma stilleri, romantik ilişki doyumu, evlilik doyumu, kişilik özellikleri yaşam doyumu ve cinsiyet rolleri gibi değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Aşk tutumları ve cinsiyet ilişkisini inceleyen çalışmalarda, erkeklerin daha romantik, tutkulu ve özgeci oldukları kadınların ise daha mantıklı ve realistik olması öne çıkmıştır. Aşk tutumları ile kişilik özelliklerini inceleyen çalışmalara bakıldığında ise tutkulu ve oyun gibi aşkın dışadönük kişilik özelliği ile olumlu, sahiplenici ve oyun gibi aşkın nevrozizm ile olumlu, arkadaşça, özgeci ve mantıklı aşkın ise nevrozizm ile ters yönde anlamlı ilişkileri bulunmuştur.

Romantik ilişki doyumu konusunda yapılan çalışmaları özetlemek gerekirse, nevrotizm kişilik özelliğinin ilişkide doyumsuzluğa sebep olduğu, dışadönüklük, duygusal gibi kişilik özelliklerinin ise ilişki doyumunu artırdığı sonuçları öne çıkmaktadır. Romantik ilişki doyumu ile aşk tutumları konusunda yapılmış çalışmalarda ise, ilişki doyumu ile tutkulu ve arkadaşça aşk arasında olumlu, oyun gibi aşk arasında olumsuz ilişkiler bulunduğu görülmektedir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 1999).

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve aşka ilişkin tutumlarının romantik ilişki doyumunu yordayıp yordamadığı korelasyon türü tarama modeli şeklinde incelenmiştir. Ayrıca bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının ve romantik ilişki doyumlarının cinsiyete, ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli yöntemiyle incelenmiştir (Karasar, 1999).

3.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmaya, 2009-2010 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nin çeşitli lisans bölümlerinde öğrenim gören, 250 kız, 87 erkek, toplam 337 öğrenci katılmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Bölüm ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Bölüm	Kız	Erkek	Toplam
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	68	14	82
İngilizce Öğretmenliği	39	8	47
Sınıf Öğretmenliği	47	10	57
Türkçe Öğretmenliği	44	17	61
Tarih Öğretmenliği	22	23	45
Biyoloji Öğretmenliği	17	8	25
Felsefe Grubu Öğretmenliği	13	7	20
Toplam	250	87	337

3.3.Verİ Toplama Araçları

Bu araştırmada, Kişisel bilgi formu (Ek-1) , Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği(Ek2), Sıfatlara Dayalı Kişilik Ölçeği(Ek-3) ve İlişki Doyumu Ölçeği (Ek-4) kullanılmıştır.

3.3.1.Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine ait kişisel bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda, katılımcılara yaş, cinsiyet, daha önce kaç kez romantik ilişki yaşadıkları ve şu anda yaşadıkları romantik ilişkinin süresi sorulmuştur.

3.3.2.Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarını ölçmek için, Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) tarafından bireylerin aşka ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirdiği Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği (LAS- Love Attitudes Scale) kullanılmıştır. Bu ölçek, daha önceden Hendrick ve Hendrick (1986, 1990) tarafından geliştirilen 42 maddelik Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinin kısaltılmış halidir. 5 dereceli likert tipi 24 maddelik bir ölçektir. Ölçekte 1, kesinlikle yanlış; 5 kesinlikle doğru anlamına gelmektedir (Büyüksahin, 2006).

LAS: Kısa form, Lee'nin (1973) aşk sınıflandırmasını temel almakta ve tutkulu aşk (eros), özgeci aşk (agape), sahiplenici aşk (mania), oyun gibi aşk (ludus), arkadaşça aşk (storge), mantıklı aşk (pragma) olmak üzere altı farklı aşk biçimini ele almaktadır. Ölçekten altı ayrı puan elde edilmekte ve her bir alt ölçek için en az 4 en fazla 20 puan alınmaktadır. Bir alt ölçekteki puanların artması, o aşk biçiminin tercih edildiği anlamına gelmektedir (Büyüksahin, 2006).

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği (LAS) kısa formunun Türkiye'de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Büyüksahin ve Hovardaoğlu (2004) tarafından 867 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Faktör yapısı incelenmiş ve bunun sonucunda ölçeğin özgün formda olduğu gibi tutkulu aşk, özgeci aşk, sahiplenici aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk olmak üzere altı faktörden oluştuğu gözlenmiştir.

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin (Love Attitudes Scale-LAS: Short Form) yapı geçerliğini incelemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Özgün-ölçek, aşkın 6 boyutu için geliştirildiğinden faktör sayısı 6 olarak belirlenmiş ve daha sonra varimaks eksen döndürme yöntemi uygulanarak faktör yapısı incelenmiştir. Bu analiz sonucunda, Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) sonuçlarıyla tutarlı faktör yapısı elde edilmiş ve analiz sonuçları bu altı faktör yapısının toplam varyansın % 54.30'sini açıkladığını göstermiştir. Bu faktörler Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinin tutkulu aşk, özgeci aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk, mantıklı aşk ve sahiplenici aşk adını almaktadır ve her bir faktörün 4 maddeden oluştuğu görülmektedir. Maddeler özgün ölçekte olduğu gibi ölçmeyi amaçladığı faktörler altında yer almaktadır. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeğinin iç tutarlılık güvenirliği ise Cronbach Alfa katsayısı ile bakılmıştır. Alfa katsayısı .70 olarak bulunmuştur. Ayrıca bu ölçeğin iki yarım güvenirliği 0.70 olarak bulunmuştur (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004).

3.3.3.Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerini ölçmek için, Bacanlı, İlhan ve Aslan (2009) tarafından geliştirilen Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) kullanılmıştır. Bu ölçek, zıtlıklardan oluşan 40 sıfat çiftinden oluşmaktadır. Bu sıfat çiftlerinde yanıtlama yöntemi olarak 7'li likert tipi puanlama kullanılmıştır. Katılımcılardan iki uçta da yer alan sıfatlardan öncelikle hangisinin kendisine uygun olduğunu belirlemesi ve sonrasında ne kadar uyduğunu bulması istenmektedir. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar büyük beşlinin boyutları olan nevrotiklik, dışadönüklük, deneyime açıklık, uyumluluk ve özdisiplindir.

SDKT'nin dış geçerliliğini hesaplamak için Negatif-Pozitif Duygu Ölçeği, Sosyotropi Ölçeği, Çatışmalara Tepki Ölçeği, Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır. SDKT'nin nevrotiklik (Duygusal Dengesizlik) boyutu ile Pozitif Duygu ($r = -.27, p < .05$) ve Pazarlık ($r = -.28, p < .05$) negatif yönde ilişkili, Negatif Duygu ($r = .58, p < .01$), Sürekli Kaygı ($r = -.53, p < .01$) ve Sosyotropi puanları ile olumlu yönde anlamlı ilişkiler ortaya koyduğu görülmektedir. Buna karşın, Duygusal Dengesizlik boyutu ile Problem Çözme, Kavga ve Çatışmaya Tepki Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p > .05$). Dışadönüklük boyutu puanının Pozitif Duygu ($r = .54, p < .01$) ve Sosyotropi ($r = .43, p < .01$) puanları ile olumlu yönde, Negatif Duygu ($r = -.41, p < .01$) ve

Sürekli Kaygı ($r = -.39, p < .01$), puanları ile ters yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Dışadönüklük boyutu ile Çatışmaya Tepki Ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($p > .05$) Deneyime Açıklık boyutu puanı; Pozitif Duygu ($r = .55, p < .01$) ve Çatışmaya Tepki Ölçeği alt boyutlarından olan Pazarlık alt boyutu ($r = .27, p < .05$) puanları ile olumlu yönde, Negatif Duygu ($r = -.26, p < .05$) puanı ile ters yönde anlamlı ilişkiler ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, Deneyime Açıklık boyutu puanı ile Problem Çözme, Kavga, Çatışmaya Eğilim ve Sosyotropi puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Yumuşak Başlılık boyutu puanının, Negatif Duygu ($r = -.27, p < .05$) puanı ile ters yönde, Pazarlık ($r = .42, p < .01$) ve Çatışmaya Tepki toplam puanları ($r = .41, p < .01$) ile olumlu yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Yumuşak başlılık puanları ile Sürekli Kaygı, Problem Çözme ve Sosyotropi puanları arasında anlamlı ilişkilere rastlanmamıştır ($p > .05$). Son olarak Sorumluluk boyutu puanı; Pozitif Duygu ($r = .48, p < .01$), Pazarlık ($r = .33, p < .05$), Problem Çözme ($r = .30, p < .05$), Çatışmaya Tepki ($r = .34, p < .01$) ve Sosyotropi ($r = .41, p < .01$) puanları ile olumlu yönde, Negatif Duygu ($r = -.26, p < .05$) puanı ile ters yönde ve anlamlı ilişkiler ortaya koymaktadır. Genel olarak bakıldığında, SDKT'nin boyutlarının dış geçerlilik için kullanılan ölçeklerle orta düzeyde ve anlamlı bir yapı ortaya koyduğu ve bu sonuçların dış geçerlilik açısından önemli olduğu söylenebilir.

SDKT'nin yapı geçerliliğini test etmek için 285 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde Temel Bileşenler Faktör Analizi yapılmıştır. Scree Plot grafiğinin öngörülerinden hareketle araç beş faktöre zorlanmış ve Direct Oblimin döndürme yapılmıştır. Analiz sonucunda beş faktörün SDKT'ye ait varyansın %52.63'ünü açıkladığı görülmüştür. Dışadönüklük, faktör yükleri .568 ile .790 arasında değişen dokuz maddeden oluşmakta ve SDKT'ye ait varyansın %23.20'sini açıklamaktadır. Benzer şekilde Yumuşak Başlılık, yükleri .778 ile .605 arasında değişen 9 maddeden oluşmaktadır. Dokuz maddenin SDKT'ye ait varyansın %10.45'ini açıkladığı görülmektedir. Sorumluluk, faktör yükleri .861 ile .665 arasında değişen yedi maddeden oluşmakta ve SDKT'ye ait varyansın %9.15'ini açıklamaktadır. Duygusal dengesizlik, yükleri .719 ile .367 arasında değişen yedi maddeden oluşmakta ve SDKT'ye ait varyansın %5.26'sını açıklamaktadır. Son olarak Deneyime açıklık boyutu, yükleri .793 ile .491 arasında değişmekte ve SDKT'ye ait varyansın %4.56'sını açıklamaktadır.

SDKT'nin güvenilirlik çalışmaları kapsamında 285 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde aracın iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve 90 katılımcıya da iki hafta arayla SDKT uygulanmıştır. SDKT'nin boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının .73 ile .89 aralığında değiştiği görülmüştür

Diğer taraftan, ölçeğin test tekrarına ilişkin bulgulara bakıldığında en yüksek ilişkiyi Yumuşak Başlılık ($r=.86$, $p<.01$), en düşük ilişkiyi ise Deneyime Açıklık Boyutunun ($r=.68$, $p<.01$) ortaya koyduğu görülmüştür (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009).

3.3.4.İlişki Doyumu Ölçeği

Araştırmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu ölçmek için, Hendrick (1988) tarafından geliştirilen İlişki Doyumu Ölçeği (Relationship Assessment Scale) kullanılmıştır. İlişki Doyumu Ölçeği 7 maddeden oluşmaktadır. Maddeler 5 basamaklı likert tipi ölçekler üzerinde değerlendirilmekte ve madde puanları toplanarak genel bir ilişki doyumu puanı elde edilmektedir. Yüksek puan katılımcının ilişkisinden sağladığı doyumun yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin tek faktörlü bir yapısının bulunduğu ve iç tutarlılığının yüksek olduğu belirtilmektedir (Stackert ve Bursik, 2002).

İlişki Doyumu ölçeği Türkçe'ye, Curun (2001) tarafından uyarlanmıştır. Curun (2001) ölçeğin Türkçe formunun orijinaline uygun olarak tek faktörlü bir yapısının olduğunu ve iç tutarlılık katsayısının .86 olduğunu belirtmektedir.

3.4.Verilerin Toplanması

Araştırmacı, araştırmanın örneklemini oluşturan Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde bulunan ilgili bölümlerde ders veren öğretim elemanları ile görüşerek onlara yapacağı araştırma hakkında bilgi vermiştir ve öğretim elemanlarının uygun gördüğü zaman dilimlerinde ders içinde uygulamalarını gerçekleştirmiştir. Araştırma örneklemini oluşturan bölümlere gidilerek çalışmanın amacı ve anketlerin nasıl cevaplanacağı, üniversitenin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere aktarılmıştır. Araştırmaya sadece gönüllü olan öğrenciler katılmıştır. Katılımcılar, Kişisel Bilgi Formu, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve İlişki Doyumu Ölçeğinin nasıl

cevaplanacağı hakkında bilgilendirilmiş ve bu ölçekleri cevaplamaları istenmiştir. Uygulama yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırma ile ilgili uygulamalar tamamlandıktan sonra araştırmada elde edilen ham veriler SPSS 17.0 programında değerlendirilmeye alınmıştır. Verilerin analizinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisini belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi, t-testi ve Çoklu Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2008).

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda ölçeklerden elde edilen veriler ve bu verilerin istatistiksel olarak çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları, başlangıçta belirtilen araştırma alt problemleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

1. “Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Romantik İlişkilerde İlişki Doyumunu yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Kişilik Özelliklerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p
Sabit	2,992	,513		5,833	,000***
Dışadönüklük	,250	,100	,174	2,487	,01*
Yumuşak Başlılık	,012	,123	,008	,094	,93
Sorumluluk	,053	,123	,032	,431	,67
Nevrotizm	-,145	,125	-,093	-1,164	,25
Deneyime Açıklık	,323	,106	,251	3,056	,002**
R =0.33					
$R^2 =0.11$					
$F_{(5. 312)} = 7.824$					
$p = .000$					

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Tablo 2’de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. ($R = 0.33$, $R^2 = 0.11$, $F_{(5. 312)} = 7.824$ $p < 0.001$). Kişilik özelliklerinin tümünün birlikte ilişki doyumu değişkenine ilişkin gözlenen toplam varyansın % 11’ini açıkladığı görülmektedir.

Çoklu regresyon analizine dâhil edilen değişkenler ayrı ayrı incelendiği zaman, kişilik özelliklerinden dışadönüklük ve deneyime açıklık kişilik özellikleri ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Buna karşılık yumuşak başlılık, sorumluluk ve nevrotizm kişilik özellikleri ile ilişki doyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Kişilik özelliklerinin ilişki doyumunun önemli bir yordayıcısı olup olmadığına bakıldığında, dışadönüklük kişilik özelliğinin regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t değerinin .05'e göre, deneyime açık kişilik özelliğinin de .01'e göre anlamlı olduğu, buna karşılık yumuşak başlılık, sorumluluk ve nevrotizm kişilik özelliklerinin regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değerinin anlamlı bir değer üretmedikleri görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β), kişilik özelliklerinin özgeci aşk biçimi üzerindeki göreceli önem sırası; deneyime açıklık, dışadönüklük, nevrotizm, sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özelliği biçimindedir.

2. “Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Romantik İlişkilerde İlişki Doyumunu yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Aşk Tutumlarının Romantik İlişki Doyumunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p
Sabit	1.36	.38	-	3.56	.000***
Özgeci Aşk	.21	.07	.14	3.11	.002**
Arkadaşça Aşk	.07	.05	.06	1.53	.127
Tutkulu Aşk	1.18	.08	.66	15.36	.000***
Mantıklı Aşk	-.08	.06	.05	-1.23	.221
Oyun Gibi Aşk	-.18	.08	.08	-2.27	.024*
Sahiplenici Aşk	-.19	.07	-.11	-2.71	.007**

R = 0.76

R² = 0.58

F_(6, 323) = 73.918

p = .000

*p < .05 **p < .01 ***p < .001

Tablo 3’de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu ile aşka ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. (R = 0.76 , R² = 0.58, F_(6, 323) = 73.918

$p<0.001$). Kişilik özelliklerinin tümünün birlikte özgeci aşk tutumu değişkenine ilişkin gözlenen toplam varyansın % 58'ini açıkladığı görülmektedir.

Çoklu regresyon analizine dahil edilen değişkenler ayrı ayrı incelendiği zaman, aşka ilişkin tutumlardan özgeci aşk biçimi ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu; tutkulu aşk biçimi ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde, ileri düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu, ayrıca, oyun gibi ve sahiplenici aşk biçimi ile ilişki doyumu arasında negatif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna karşılık arkadaşça ve mantıklı aşk biçimleri ile ilişki doyumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Aşka ilişkin tutumların ilişki doyumunun önemli bir yordayıcısı olup olmadığına bakıldığında, özgeci, tutkulu ve sahiplenici aşk biçimlerinin regresyon katsayılarına anlamlılığına ilişkin t değerinin .01'e göre, oyun gibi aşk biçiminin ise .5'e göre anlamlı olduğu, buna karşılık arkadaşça ve mantıklı aşk biçimlerinin regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değerinin anlamlı bir değer üretmedikleri görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β), aşka ilişkin tutumların ilişki doyumu üzerindeki göreceli önem sırası; tutkulu aşk, özgeci aşk, sahiplenici aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk ve mantıklı aşk biçimindedir.

3. “Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Tablo 4. Aşk Tutumlarının Alt Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	x	ss	sd	t	p
Özgeci Aşk	Erkek	85	3,49	,92	333	2,888	,004**
	Kadın	248	3,18	,82			
Arkadaşça Aşk	Erkek	87	2,92	1,08	334	-2,134	,034*
	Kadın	247	3,20	1,02			
Tutkulu Aşk	Erkek	86	3,86	,75	333	,045	,964
	Kadın	249	3,85	,70			
Mantıklı Aşk	Erkek	87	2,87	,79	336	-2,119	,035*
	Kadın	249	3,08	,79			
Oyun Gibi Aşk	Erkek	87	2,67	,63	336	2,940	,004**
	Kadın	249	2,44	,61			
Sahiplenici	Erkek	87	3,25	,72	336	-,264	,792
	Kadın	249	3,27	,73			

* $p<.05$

** $p<.01$

Tablo 4’de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlar ölçeğinin alt ölçek puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere verilere uygulanan t testi sonucunda üniversite öğrencilerinin özgeci aşk puanları ortalamaları arasında ($t(333)=2.88$ $p<.01$) ve oyun gibi aşk puanları ortalamaları arasında ($t(336)= -2.940$ $p<.01$) anlamlı bir fark saptanmıştır. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre özgeci ve oyun gibi aşk tutumuna daha fazla sahiptirler.

Tablo 4’ü incelediğimiz zaman, kadın ve erkek katılımcıların arkadaşça aşk ($t(334)= -2.134$ $p<.05$) ve mantıklı aşk puanları arasında da ($t(336)= -2.119$ $p<.05$) anlamlı fark bulunmuştur. Kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre arkadaşça ve mantıklı aşk tutumuna daha fazla sahiptirler.

4. “Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Tablo 5. İlişki Doyumu Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	X	ss	sd	t	p
İlişki Doyumu	Erkek	87	5,5000	1,31258	-,004	332	,997
	Kadın	247	5,5007	1,28946			

$p>.05$

Tablo 5’de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan t testi sonucunda kadın ve erkek katılımcıların ilişki doyumu ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında ($t(332)= -.004$ $p>.05$) anlamlı bir fark bulunamamıştır.

5. Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki sayısına göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki sayısına göre özgeci aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Sayısı	n	$\bar{X}$	Ss
1	136	3,35	,90
2	120	3,23	,82
3	48	3,19	,78
4'den Fazla	28	2,94	,90

Tablo 6. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin özgeci aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.35, ilişki sayısı 2 olanların özgeci aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.23, ilişki sayısı 3 olanların özgeci aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.19 ilişki sayısı 4'den fazla olanların özgeci aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.94'tür.

Üniversite öğrencilerinin Özgeci Aşk Puanının İlişki Sayısına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Sayısı	4,315	3	1,438	1,965	,119
Hata	240,122	328	,732		
Toplam	3752,813	332			
p>.05					

Tablo 7. incelendiğinde; İlişki sayısına göre üniversite öğrencilerinin Özgeci Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F_{(3-328)}=1.965$, $p>.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sayılarının özgeci aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki sayısına göre arkadaşça aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Sayısı	n	$\bar{X}$	Ss
1	136	3,12	1,00
2	120	3,23	1,10
3	50	3,18	,95
4’den Fazla	27	2,55	1,08

Tablo 8. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin arkadaşça aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.12, ilişki sayısı 2 olanların arkadaşça aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.25, ilişki sayısı 3 olanların arkadaşça aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.18, ilişki sayısı 4’den fazla olanların arkadaşça aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.55’tir.

Üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk Puanının ilişki sayısına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Sayısı	10,549	3	3,516	3,300	,021*
Hata	350,528	329	1,065		
Toplam	3609,125	333			

*p<.05

Tablo 9. incelendiğinde; ilişki sayısına göre üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F_{(3-329)}=3.30$, $p<.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sayılarının arkadaşça aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin arkadaşça aşk puanlarında gözlenen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) İlişki Sayısı	(J) İlişki Sayısı	Ort. Farkı (I-J)	P
1	2	-,11	,830
	3	-,06	,986
	4’den fazla	,58*	,042*
2	3	,05	,991
	4’den fazla	,69*	,011*
3	4’den fazla	,63	,052

*p<.05

Tablo 10’da Tukey testi sonucunda ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.12 ve ilişki sayısı 4’den fazla olan üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.55 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ilişki sayısı 2 olan üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.23 ile ilişki süresi 4’den fazla olan üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.55 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. İlişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin arkadaşça aşk puan ortalaması, ilişki süresi 4’den fazla olanlardan daha yüksektir. İlişki sayısı 2 olan üniversite öğrencilerinin Arkadaşça aşk puan ortalaması, ilişki sayısı 4’den fazla olanlardan daha yüksektir. Bu farklara ilişkin tüm değerler sırasıyla (-,58*, .69*) *p<.05 *p<.05) düzeyinde anlamlıdır.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre tutkulu aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Sayısı	n	$\bar{X}$	Ss
1	136	3,91	,73
2	120	3,82	,74
3	50	3,74	,59
4'den Fazla	28	3,91	,74

Tablo 11. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin tutkulu aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.91, ilişki sayısı 2 olanların tutkulu aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.82, ilişki sayısı 3 olanların tutkulu aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.74, ilişki sayısı 4'den fazla olanların tutkulu aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.91'dir.

Üniversite öğrencilerinin Tutkulu Aşk Puanının ilişki sayısına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Sayısı	1,390	3	,463	,908	,438
Hata	168,411	330	,510		
Toplam	5127,063	334			
p>.05					

Tablo 12. incelendiğinde; ilişki sayısına göre yöneticilerin Tutkulu Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır, $F_{(3-330)}=.908$, $p>.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sayılarının tutkulu aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki sayısına göre mantıklı aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
1	136	3,08	,80
2	121	3,05	,80
3	50	2,90	,77
4’den Fazla	28	2,90	,80

Tablo 13. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin mantıklı aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.08, ilişki sayısı 2 olanların mantıklı aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.05, ilişki sayısı 3 olanların mantıklı aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 2.90, ilişki sayısı 4’den fazla olanların mantıklı aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.90’dır.

Üniversite öğrencilerinin Mantıklı Aşk Puanının ilişki sayısına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Sayısı	1,694	3	,565	,885	,449
Hata	211,138	331	,638		
Toplam	3273,000	335			

$p > .05$

Tablo 14. incelendiğinde; ilişki sayısına göre üniversite öğrencilerinin Mantıklı Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F_{(3-331)}=.885$, $p>.05$. Bu

bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sayılarının mantıklı aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki sayısına göre oyun gibi aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Oyun Gibi Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Sayısı	n	$\bar{X}$	Ss
1	136	2,28	,57
2	121	2,55	,59
3	50	2,74	,47
4’den Fazla	28	3,02	,74

Tablo 15. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin oyun gibi aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 2.28, ilişki sayısı 2 olanların oyun gibi aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.55, ilişki sayısı 3 olanların oyun gibi aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 2.74, ilişki sayısı 4’den fazla olanların oyun gibi aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.02’dir.

Üniversite öğrencilerinin Oyun Gibi Aşk Puanının ilişki sayısına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Oyun gibi Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Sayısı	17,214	3	5,738	16,985	,000***
Hata	111,826	331	,338		
Toplam	2236,563	335			

***p< .001

Tablo 16. incelendiğinde; ilişki sayısına göre üniversite öğrencilerinin oyun gibi Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F_{(3-331)}=16.985$, $p<.001$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sayılarının oyun gibi aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin oyun gibi aşk puanlarında gözlenen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Oyun Gibi Aşk Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) İlişki Sayısı	(J) İlişki Sayısı	Ort. Farkı (I-J)	p
1	2	-,27*	,001**
	3	-,46**	,000***
	4’den fazla	-,74**	,000***
2	3	-,18	,250
	4’den fazla	-,46*	,001**
3	4’den fazla	-,28	,168

p<.01 * *p<.001

Tablo 17’de Tukey testi sonucunda ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.28 ve ilişki sayısı 2 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.55 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.28 ile ilişki süresi 3 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.74 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ayrıca ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.28 ile ilişki süresi 4’den fazla olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.02 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Son olarak ilişki sayısı 2 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 2.55 ile ilişki süresi 4’den fazla olan üniversite

öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.02 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. İlişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi aşk puan ortalaması, ilişki süresi 2 olanlardan daha düşüktür. İlişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi aşk puan ortalaması, ilişki sayısı 3 olanlardan daha düşüktür. İlişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi aşk puan ortalaması, ilişki sayısı 4’den fazla olanlardan daha düşüktür. İlişki sayısı 2 olan üniversite öğrencilerinin Oyun gibi aşk puan ortalaması, ilişki sayısı 4’den fazla olanlardan daha düşüktür. Bu farklara ilişkin tüm değerler sırasıyla (-,27*, -.46**, -.74**, -.46*) *p<.01, **p<.001, **p<.001, *p<.01) düzeyinde anlamlıdır.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre sahiplenici aşk puanlarının ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Sayısı	n	$\bar{X}$	Ss
1	136	3,33	,73
2	121	3,26	,74
3	50	3,23	,73
4’den Fazla	28	3,08	,75

Tablo 18. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin sahiplenici aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.33, ilişki sayısı 2 olanların oyun gibi aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.26, ilişki sayısı 3 olanların sahiplenici aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.23, ilişki sayısı 4’den fazla olanların sahiplenici aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.08’dir. Üniversite öğrencilerinin sahiplenici aşk biçimi puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Sayısı	1,566	3	,522	,963	,410
Hata	179,344	331	,542		
Toplam	3755,188	335			
p>.05					

Tablo 19. incelendiğinde; ilişki sayısına göre üniversite öğrencilerinin sahiplenici Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmamıştır $F_{(3-331)}=.963$, $p>.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sayılarının sahiplenici aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

6. “Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre özgeci aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	101	3.10	,86239
7-24 Ay	116	3,2500	,88711
25-60 Ay	101	3,4183	,83823
60 Aydan Fazla	15	3,3500	,71214

Tablo 20. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin özgeci aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.10, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanların özgeci aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.25, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların

özgeci aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.41, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların özgeci aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.35'tir.

Üniversite öğrencilerinin Özgeci Aşk Puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Özgeci Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Süresi	5,363	3	1,788	2,428	,065
Hata	242,235	329	,736		
Toplam	3784,438	333			
p>.05					

Tablo 21. incelendiğinde; ilişki süresine göre yöneticilerin Özgeci Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F(3-329)=2.43$, $p>.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin özgeci aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre arkadaşça aşk puanlarının ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	101	3.10	,86239
7-24 Ay	116	3,2500	,88711
25-60 Ay	101	3,4183	,83823
60 Aydan Fazla	15	3,3500	,71214

Tablo 22. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin arkadaşça aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.10, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanların arkadaşça aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.25, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların arkadaşça aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.41, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların arkadaşça aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.35'tir.

Üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk Puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 23'de sunulmuştur.

Tablo 23. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Arkadaşça Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Süresi	1,058	3	,353	,321	,810
Hata	360,870	329	1,097		
Toplam	3631,875	333			
p>.05					

Tablo 23. incelendiğinde; İlişki süresine göre üniversite öğrencilerinin Arkadaşça Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F(3-329)=0.32$, $p>.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin arkadaşça aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre tutkulu aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 24. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	102	3,64	,66
7-24 Ay	116	3,90	,78
25-60 Ay	101	4,00	,65
60 Aydan Fazla	15	4,10	,70

Tablo 24. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin tutkulu aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.64, ilişki süresi 7-24 ay

arasında olanların tutkulu aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.90, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların tutkulu aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 4.00, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların tutkulu aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 4.60'tır.

Üniversite öğrencilerinin Tutkulu Aşk Puanının İlişki Süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 25'de sunulmuştur.

Tablo 25. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Süresi	8,129	3	2,710	5,478	,001**
Hata	163,249	330	,495		
Toplam	5144,063	334			

**p<.01

Tablo 25. incelendiğinde; ilişki süresine göre yöneticilerin Tutkulu Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(3-330)=5.48$, $p<.01$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin özgeci aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin tutkulu aşk puanlarında gözlenen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sürelerine Göre Tutkulu Aşk Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) İlişki Süresi	(J) İlişki Süresi	Ort. Farkı (I-J)	p
0-6 Ay	7-24 Ay	-,26*	,035*
	25-60 Ay	-,37*	,001**
	60 aydan fazla	-,46	,083
7-24 Ay	25-60 Ay	-,11	,686
	60 aydan fazla	-,20	,718
25-60 Ay	60 aydan fazla	-,10	,959

*p<.05 **p<.01

Tablo 26’da Tukey testi sonucunda ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin Tutkulu Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.64 ve ilişki süresi 7-25 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin Tutkulu Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.90 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin Tutkulu Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 3.64 ile ilişki süresi 25-60 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin Tutkulu Aşk puan ortalaması ($\bar{X}$) 4.00 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. İlişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin tutkulu aşk puan ortalaması, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanlardan daha düşüktür. İlişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin tutkulu aşk puan ortalaması, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanlardan daha düşüktür Bu farklara ilişkin tüm değerler sırasıyla (-,26*, -,37*) *p<.05 *p<.01 düzeyinde anlamlıdır.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre mantıklı aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	103	3,07	,86475
7-24 Ay	116	3,14	,75426
25-60 Ay	101	2,86	,76773
60 Aydan Fazla	15	2,9833	,69736

Tablo 27. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin mantıklı aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.07, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanların mantıklı aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.14, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların mantıklı aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 2.86, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların mantıklı aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.98’dir.

Üniversite öğrencilerinin Mantıklı Aşk Puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Mantıklı Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

KAYNAK	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Süresi	4,262	3	1,421	2,267	,081
Hata	207,447	331	,627		
Toplam	3279,438	335			

$p > .05$

Tablo 28. incelendiğinde; ilişki süresine göre üniversite öğrencilerinin Mantıklı Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F(3-331)=2.267$, $p > .05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin mantıklı aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre göre oyun gibi aşk tutumunun ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Oyun Gibi Aşk Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	103	2,64	,61808
7-24 Ay	116	2,48	,65002
25-60 Ay	101	2,42	,59239
60 Aydan Fazla	15	2,42	,61721

Tablo 29. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin Oyun Gibi Aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 2.64, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanların oyun gibi aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.48, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların oyun gibi aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 2.42, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların oyun gibi aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 2.42’dir.

Üniversite öğrencilerinin Oyun Gibi Aşk Puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Oyun gibi Aşk Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Süresi	2,673	3	,891	2,305	,077
Hata	127,983	331	,387		
Toplam	2240,688	335			

p>.05

Tablo 30. incelendiğinde; ilişki süresine göre üniversite öğrencilerinin Oyun gibi Aşk puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F(3-331)=2.305$, $p>.05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin oyun gibi aşk puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre göre sahiplenici aşk puanlarının ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	103	3,24	,66
7-24 Ay	116	3,32	,76
25-60 Ay	101	3,27	,78
60 Aydan Fazla	15	3,08	,76

Tablo 31. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin sahiplenici aşk puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 3.24, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanların sahiplenici aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.32, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların sahiplenici aşk puanları ortalaması ($\bar{X}$) 3.27, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların sahiplenici aşk puanı ortalaması ($\bar{X}$) 3.08 ’dir.

Üniversite öğrencilerinin sahiplenici aşk biçimi puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre Sahiplenici Aşk Biçimi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Süresi	,977	3	,326	,601	,615
Hata	179,252	331	,542		
Toplam	3764,313	335			

$p > .05$

Tablo 32. incelendiğinde; ilişki süresine göre üniversite öğrencilerinin sahiplenici aşk biçimi puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, $F(3-331)=0.601$, $p > .05$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin sahiplenici aşk biçimi puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

7. “Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki sayısına göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki sayısına göre ilişki doyumu puanlarının ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 33’de sunulmuştur.

Tablo 33. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına Göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss
1	135	5,64	1,23
2	120	5,47	1,38
3	50	5,30	1,22
4’den Fazla	28	5,25	1,29

Tablo 33. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki sayısı 1 olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 5.64, ilişki sayısı 2 olanların ilişki

doymu puanı ortalaması ($\bar{X}$) 5.47, ilişki sayısı 3 olanların ilişki doymu puanları ortalaması ($\bar{X}$) 5.30, ilişki sayısı 4’den fazla olanların ilişki doymu puanı ortalaması ($\bar{X}$) 5.25’tir.

Üniversite öğrencilerinin ilişki doymu puanının ilişki sayısına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 34’de sunulmuştur.

Tablo 34. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sayısına göre İlişki Doymu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Süresi	6,423	3	2,141	1,287	,279
Hata	547,428	329	1,664		
Toplam	10606,944	333			

p>.05

Tablo 34. incelendiğinde; ilişki sayısına göre üniversite öğrencilerinin ilişki doymu puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamsız bulunmuştur, F(3-329)=1.287, p>.05. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin ilişki doymu puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

8. “Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doymaları ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?” alt problemine ilişkin bulgular:

Araştırma grubundaki üniversite öğrencilerinin ilişki süresine göre ilişki doymu puanlarının ortalamaları, standart sapmaları, n değerleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 35’de sunulmuştur.

Tablo 35. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine Göre İlişki Doymu Puanlarına İlişkin Betimsel Verileri

İlişki Süresi	n	$\bar{X}$	Ss
0-6 Ay	102	5,09	1,44
7-24 Ay	116	5,59	1,28
25-60 Ay	100	5,81	1,06
60 Aydan Fazla	15	5,76	1,05

Tablo 35. incelendiğinde; araştırma grubundaki ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puanı ortalamaları ($\bar{X}$) 5.09, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanların ilişki doyumu puanı ortalaması ($\bar{X}$) 5.59, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanların ilişki doyumu puanları ortalaması ($\bar{X}$) 5.81, ilişki süresi 60 aydan fazla olanların ilişki doyumu puanı ortalaması ($\bar{X}$) 5.76 'dır.

Üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puanının ilişki süresine bağlı olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek için elde edilen verilere uygulanan tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 36'da sunulmuştur.

Tablo 36. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Süresine göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
KAYNAK					
İlişki Süresi	28,065	3	9,355	5,879	,001
Hata	523,513	329	1,591		
Toplam	10661,528	333			

**p<.01

Tablo 36. incelendiğinde; ilişki süresine göre üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puanları arasındaki farka ilişkin F değeri anlamlı bulunmuştur, $F(3-329)=5.879$, $p<.01$. Bu bulgu; üniversite öğrencilerinin ilişki sürelerinin ilişki doyumu puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puanlarında gözlenen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 37'de gösterilmiştir.

Tablo 37. Üniversite Öğrencilerinin İlişki Sürelerine Göre İlişki Doyumu Puanlarına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) İlişki Süresi	(J) İlişki Süresi	Ort. Farkı (I-J)	p
0-6 Ay	7-24 Ay	-,49*	,023*
	25-60 Ay	-,71**	,000***
	60 aydan fazla	-,66	,232
7-24 Ay	25-60 Ay	-,22	,570
	60 aydan fazla	-,17	,961
25-60 Ay	60 aydan fazla	,05	,999

*p<.05 ***p<.001

Tablo 37’de görüldüğü gibi, Tukey testi sonucunda ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puan ortalaması ($\bar{X}$) 5.09 ve ilişki süresi 7-24 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puan ortalaması ($\bar{X}$) 5.59 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ilişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puan ortalaması ($\bar{X}$) 5.09 ile ilişki süresi 25-60 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puan ortalaması ($\bar{X}$) 5.81 arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. İlişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puan ortalaması, ilişki süresi 7-24 ay arasında olanlardan daha düşüktür. İlişki süresi 0-6 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu puan ortalaması, ilişki süresi 25-60 ay arasında olanlardan daha düşüktür Bu farklara ilişkin tüm değerler sırasıyla (-,49*, -,71**) *p<.05 **p<.001 düzeyinde anlamlıdır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulguların tartışma ve yorumu yapılarak; literatürde bu konuyla ilgili araştırmaların bulgularıyla örtüşen ve ters düşen yönleri üzerinde durulmaktadır.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin, aşka ilişkin tutumlarının, kişilik özellikleri, ilişki doyumu, cinsiyet, ilişki sayısı ve ilişki süresi değişkenlerinin birbiriyle ilişkilerinin ne düzeyde olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır.

“Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamakta mıdır?” Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise, üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarını, dışadönüklük ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin yordadığıdır. Elde edilen bulgulara göre, dışadönüklük ve deneyime açıklık kişilik özelliği, ilişki doyumunu pozitif yönde yordamaktadır. Bir başka deyişle, dışadönük ve deneyime açık kişilik özelliklerine sahip bireylerin ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dışadönüklük kişilik özelliğinin ilişki doyumu ile pozitif ilişkisi olması sonucu, White (2000), Berry & Hansen (1992), Karen ve Bradbury (1995) , Shaver & Brennan (1992), Kwan (1997) ve Middleton'un (1993) yaptıkları çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Dışadönük kişiler, sosyal, sıcakkanlı, girişken, iyimser ve enerjik olarak nitelendirilmektedir. Dışadönüklüğün özellikle ilişkilerde olumlu etkilere neden olan özelliklere sahip olması, dışadönüklüğün ilişki doyumu üzerindeki olumlu etkisini açıklayabilir. Deneyime açıklık kişilik özelliğinin ilişki doyumu ile pozitif yönde ilişkili olması, araştırmamız açısından sürpriz bir sonuç olmuştur. Middleton (1993) yaptığı çalışmada, cinsiyet değişkenini de ekleyerek, ilişki doyumu ve kişilik özelliklerini değerlendirmiştir. Middleton (1993) araştırmasının sonucunda, sadece kadınların deneyime açıklık kişilik özelliğinin ilişki doyumu ile pozitif yönde ilişkiye sahip olduğunu

bulmuştur. Bizim çalışmamızda, ilişki doyumu ile kişilik özellikleri arasında regresyon analizi yapılırken cinsiyet ayrımına gidilmediği ve örneklemin büyük bir kısmını kadınların oluşturduğu için böyle bir sonuç ortaya çıkmış olabilir. Bu sonucun bir başka açıklaması da, deneyime açıklık kişilik özelliği; yeni deneyimlere açık olma, entellektüel ilgiler, kültür gibi özellikleriyle değerlendirilmektedir. Bu tür özelliklerin ilişkide monotonluğa engel olacağı, ilişki doyumunu olumlu yönde etkileyebileceği düşünülebilir.

“Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları romantik ilişkilerde ilişki doyumunu yordamakta mıdır?” Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise, üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarını; özgeci, arkadaşça, tutkulu, oyun gibi ve sahiplenici aşk biçimlerinin yordadığıdır. Elde edilen bulgulara göre, özgeci, arkadaşça ve tutkulu aşk biçimi ilişki doyumunu pozitif yönde, oyun gibi ve sahiplenici aşk biçimi ise negatif yönde yordamaktadır. Bir başka deyişle, özgeci, arkadaşça ve tutkulu aşk biçimine sahip bireylerin ilişki doyumları daha yüksek, oyun gibi ve sahiplenici aşk biçimine sahip bireylerin ilişki doyumu ise daha düşük bulunmuştur.

Fricker ve Moore (2002) yaptıkları çalışmada, ilişki doyumu ile tutkulu aşk arasında pozitif, oyun gibi aşk arasında ise negatif ilişki bulmuştur. Tüfekçi'nin (2007) yaptığı çalışmada ise, ilişki doyumu ile tutkulu ve arkadaşça aşk arasında pozitif, oyun gibi aşk arasında ise negatif ilişki bulunmuştur. Araştırmamızın sonuçları literatürdeki sonuçların bir kısmıyla uyuşmaktadır.

Özgeci âşıklar, tutkulu âşıklar gibi yoğun duygular hissederek, arkadaşça âşıklar gibi sabırlı ve kararlıdır. Özgeci âşıklar, partnerin ve ilişkinin olumsuz taraflarını görmeme eğilimindedirler. Özgeci âşıklar, âşık oldukları kişinin her eyleminden doyum bulabilirler (Lee, 1974). Yukarıdaki tanım düşünüldüğünde, özgeci aşk tutumuna sahip bireylerin ilişki doyumlarının anlamlı düzeyde çıkması beklenen bir sonuçtur.

Tutkulu aşk ise, yoğun duyguların ve fiziksel çekiciliğin ön planda olduğu bir aşk biçimi olarak tanımlanmıştır (Büyükşahin, 2004). Sevecenlik, iletişime açıklık, ilişkide güven içinde olma, ilişkiye güvenle bağlanma bu aşk türünün özellikleridir. İlişkiye dair olumlu

ve yoğun duyguların olmasının ilişki doyumuna olumlu katkı yapması beklenebilir bir sonuçtur.

Arkadaşça aşk ise, tutkulu aşk gibi çok yoğun duyguları barındırmasa da, bu aşk biçimine sahip bireyler için huzur verici ve güvenli bir liman gibidir. Bu aşk biçiminde, büyük iniş çıkışlar, birbirine darılmalar çok fazla yoktur. Bu tür aşkta bireyin ilişkisinden doyum alma ihtimali kuvvetlidir.

Oyun gibi aşk ise, daha önce de bahsettiğimiz üzere, bağlayıcılığı düşük, eğlencesi ön planda, kısa süreli ve çok eşliliğe açık bir aşk türüdür (Büyükşahin, 2004). Oyun gibi aşk, yüzeysel ve bağlılığın çok az olduğu bir aşk türü olarak da tanımlanabilir. Bu aşk türünde kişi geleceğe ilişkin beklenti olmadan ilişkiye devam etmek ister. Bu tür aşk biçiminin, kişiye ilişki doyumu verme olasılığı düşük bir ihtimaldir.

Sahiplenici aşk ise, kıskançlığın ve güvensizliğin hüküm sürdüğü, görece olarak patolojik bir aşk biçimidir (Büyükşahin, 2004). Sahiplenici âşık, partnerinin sevgi ve ilgisine doymaz. Sevgilinin varlığındaki coşku ile yokluğundaki umutsuzluk arasında gidip gelir. Sürekli sevgilisini kaybetme korkusu yaşar, ilişkisi sorunlu olsa dahi bitirmez. Bu tarz bir aşk, patolojik bir aşk biçimidir. Bu tarz aşk biçimine sahip olan bireylerin ilişki doyumunun düşük olması beklenen bir sonuçtur.

“Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ve ilişki doyumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” Problemlerine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının cinsiyete göre bazı tutumlarda farklılaştığı bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre, erkek katılımcılar kadınlara göre özgeci aşk ve oyun gibi aşk tutumlarına daha fazla sahiptirler. Kadın katılımcılar ise erkeklere göre mantıklı aşk ve arkadaşça aşk tutumuna daha fazla sahiptirler. Sahiplenici aşk ve tutkulu aşk tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Erkeklerin özgeci aşk puanlarının kadınlara göre yüksek olması Hendrick ve diğerleri (1998), Hendrick ve Hendrick (2002), Neto ve diğerleri (2000), Davies (2001),

Büyükşahin (2006), Ercan (2008) tarafından bu konuda yapılmış çalışmalardaki bulgularla paralellik göstermektedir. Yine erkeklerin oyun gibi aşk puanının kadınlara göre yüksek olması, Hendrick ve Hendrick (1995), Hendrick ve diğerleri (1998), Davies (2001), Le (2005) ve Ercan'ın (2008) araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Kadınların mantıklı aşk ve arkadaşça aşk puanlarının erkeklere göre daha yüksek olması, Hendrick ve Hendrick (1995) Rotenberg ve Korol'un (2005) bu konudaki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Özgeci aşk, karşısındakini kusurlarına rağmen seven ve kendi iyiliğinden çok karşı tarafın iyiliğini ön plana alan bir aşk türüdür (Büyükşahin, 2004). Erkeklerin özgeci aşk puanlarının daha yüksek olması, günümüzde kadınların ilişkiye çok fazla anlam yüklememeleri, ilişkilerinde kendilerine güvenmeleriyle ve erkeklerin eşlerini kaybetme kaygısı hissetmeleriyle bağlantılı olabilir (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004). Bir başka sebep ise genç yetişkin erkeklerin ilişkinin başlarında ve resmiyete dökülmeden önce, partnerlerine karşı daha fedakârca davranmaları, birçok konuda tavizler vermeleri ve bu konuda fedakâr olmalarının kadınlar tarafından bekleniyor olmasının bir sonucu olabilir. Erkeklerin oyun gibi aşk puanında kadınlara oranla daha yüksek olmaları ise, Türk toplumunun cinsiyete ve romantik ilişkilere ilişkin yüklemelerinin bir sonucu olabilir. Erkeklerin oyun gibi aşk puanlarının yüksek olmasının bir sebebi de, toplumsal arzu edirlilikle ilgili görünmektedir (Davies, 2001). Ülkemizde, erkeklerin çok fazla kadınla, kısa süreli ilişkiler yaşaması eleştiri konusu olmazken, bazı durumlarda teşvik bile edilmektedir. Kadınların çok fazla romantik ilişki yaşaması ise, toplum tarafından olumsuz değerlendirmelere maruz kalabilir.

Mantıklı aşk, ilişkilerin gerçekçi ve risk barındırmamasının olumlu bir gelecek sağlayacağına inanılan bir aşk türüdür (Büyükşahin, 2004). Ülkemizde kadınların bir kısmının ekonomik özgürlüğüne kavuşması sonucunda bağımsızlığa kavuştukları bilinen bir gerçektir. Ancak hala çoğunluk olarak kadınların bir ilişkiden en önemli beklentilerinin arasında, kendilerine olumlu bir gelecek sağlanması, düzenli bir aile yaşantısı sayılabilir. Ayrıca kadınların hala ekonomik açıdan kendilerini erkeklere bağımlı hissetmesi, risk içeren ilişkilerden uzak durmalarını ve erkeklere oranla daha fazla mantıklı aşk tutumuna sahip olmalarını açıklayabilir. Kadınların arkadaşça aşk puanlarının daha yüksek olması, aynı ortamda arkadaşlık amacıyla tanıştıkları kişilerle romantik ilişkilere daha eğilimli

olmaları, risk ve sürpriz içeren ilişkilerden daha çok güvenilir ilişkileri tercih etmeleri ile açıklanabilir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre romantik ilişki doyumu, cinsiyete göre fark göstermemiştir. Hamamcı (2005), Curun (2005) ve Güven'in (2005) çalışmalarının sonuçları, kadınların ve erkeklerin evlilik doyumu arasında fark olmadığını göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları önceki araştırmaların sonuçlarıyla benzeşmektedir. Fakat bazı araştırmacıların (Debord, Romans ve Krieschok,1996; Dökmen, 2002) sonuçları ise, kadınların ilişki doyumlarının erkeklerden daha düşük olduğunu belirtmiştir.

“Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?” Problemlerine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının, yaşadıkları romantik ilişki sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığı zaman, ilişki sayısının oyun gibi aşk ve arkadaşça aşk üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Daha açık bir anlatımla, 4'den fazla romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin arkadaşça aşk puanları 1 ve 2 romantik ilişki yaşayanlara göre daha düşüktür. Ayrıca, 4'den fazla romantik ilişki yaşayanların 1 ilişki yaşayanlara göre, 2 romantik ilişki yaşayanların 1 ilişki yaşayanlara, 3 romantik ilişki yaşayanların 1 ilişki yaşayanlara göre ve 4'den fazla romantik ilişki yaşayanların 2 ilişki yaşayanlara göre oyun gibi aşk puanları daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının, yaşadıkları romantik ilişkinin süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığı zaman, ilişki süresinin tutkulu aşk puanı üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Daha açık bir anlatımla, yaşadıkları romantik ilişkinin süresi 25-60 ay ve 7-24 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin tutkulu aşk puanları, ilişki süresi 0-6 ay arasında olanlara göre daha yüksektir.

İlişki sayısının oyun gibi aşk puanı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olması, ilişki süresinin ile tutkulu aşk puanı arasında pozitif ve anlamlı bir etkisinin olması Ercan'ın (2005) çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Oyun gibi aşk, bağlayıcılığı düşük, eğlencesi ön planda olan, kısa süreli ve çok eşliliğe dayanan bir aşk biçimidir (Büyükşahin, 2004). Oyun gibi aşk tutumuna sahip olan bireylerin, sayıca daha fazla ilişki yaşamış olmaları beklenen bir durumdur. Arkadaşça aşk ise, temelde yavaş yavaş gelişen ve zaman alan bir aşk biçimidir. Fazla sayıda ilişki yaşayanların ilişkilerinin sürelerinin çok uzun olması beklenemez. Dolayısıyla, arkadaşça aşk puanları artan bireylerin, ilişki sayısının nispeten daha az olması beklenebilir. Tutkulu aşk ise, temelinde bağlanma ve fiziksel çekimi barındıran bir aşk biçimidir. Dolayısıyla tutkulu aşk puanı arttıkça, ilişki süresinin artması beklenen bir durumdur. Ayrıca sonuçlar değerlendirilirken bu araştırmanın örnekleminin büyük çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu göz önüne alınmalıdır.

“Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşmakta mıdır?” Problemlerine İlişkin Bulguların Tartışılması ve Yorumlanması

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarının yaşadıkları romantik ilişki sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığı zaman, romantik ilişki sayısının romantik ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarının, yaşadıkları romantik ilişkinin süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığı zaman, ilişki süresinin romantik ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Daha açık bir anlatımla, ilişki süresi 25-60 ay ve 7-24 ay arasında olan üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları 0-6 ay arasında olanlara göre daha yüksektir.

Bu durum, uzun süreli ilişkilerde, daha fazla paylaşımın olması, ilişkinin yeni olduğu dönemlere göre daha az tartışmaların çıkması ve partnerlerin birbirlerini tanıması ve beklentileri buna göre düşürmeleri ya da yükseltmeleri sonucunda, ilişki doyumunun artması ile açıklanabilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve aşka ilişkin tutumlarının romantik ilişki doyumunu yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Ayrıca bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumlarının ve romantik ilişki doyumlarının cinsiyete, ilişki sayısına ve ilişki süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu bölümde bu araştırmanın bulgularına dayanılarak aşağıdaki sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

1. Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinden Dışadönüklük ile Yumuşak Başlılık, Sorumluluk, Nevrotizm, Deneyime Açıklık kişilik özelliklerinin (yordayıcı değişkenler) birlikte Romantik İlişki Doyumuna ilişkin varyansın %11'ini ($R^2 = .11$) açıklamıştır. Yordayıcı değişkenlerden deneyime açıklık romantik ilişki doyumunun en güçlü yordayıcısı olurken bunu dışadönüklük kişilik özelliği izlemiştir. Yumuşak başlılık, sorumluluk ve nevrotizm kişilik özellikleri ise kendi başlarına romantik ilişki doyumunu yordamada anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır.

2. Üniversite öğrencilerinin aşk tutumlarından, Özgeci Aşk, Arkadaşça Aşk, Tutkulu Aşk, Mantıklı Aşk, Oyun Gibi Aşk, Sahiplenici Aşk tutumlarının (yordayıcı değişkenler) birlikte Romantik İlişki Doyumuna ilişkin varyansın %58'ini ($R^2 = .58$) açıklamıştır. Yordayıcı değişkenlerden tutkulu aşk romantik ilişki doyumunun en güçlü yordayıcısı olurken bunu sırasıyla özgeci aşk, sahiplenici aşk ve oyun gibi aşk izlemiştir. Arkadaşça ve mantıklı aşk tutumları ise romantik ilişki doyumunu yordamada anlamlılık düzeyine ulaşamamıştır.

3. Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir. Erkeklerin kadınlara göre özgeci ve oyun gibi aşk tutumları puanlarının daha yüksek olduğu ve kadınların erkeklere göre mantıklı ve arkadaşça aşk tutumu puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

4. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir.

5. Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki sayısına göre anlamlı farklılık göstermiştir. Üniversite öğrencilerinin yaşanan ilişki sayısı arttıkça oyun gibi aşk tutumu puanlarının yükseldiği, arkadaşça aşk tutumu puanlarının ise düştüğü bulunmuştur.

6. Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ilişki süresine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Üniversite öğrencilerinin yaşanan ilişki süresi uzadıkça tutkulu aşk tutumu puanlarının yükseldiği bulunmuştur.

7. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki sayısına göre anlamlı farklılık göstermemiştir.

8. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumları ilişki süresine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Üniversite öğrencilerinin ilişki süresi arttıkça romantik ilişki doyumlarının yükseldiği bulunmuştur.

Bu araştırmanın yukarıda belirtilen sonuçlarına dayanılarak ortaöğretim ve üniversite kurumlarında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine, ruh sağlığı alanında çalışan evlilik ve aile danışmanlarına ve gelecek araştırmalara yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. Bu araştırmanın sonuçlarına göre bazı kişilik özellikleri ve aşk tutumları romantik ilişki doyumunu yordamaktadır. Romantik ilişki doyumu ise sağlıklı, uzun süreli ve tatminkâr ilişkiler ve evlilikler kurulması konusunda önemlidir. Üniversite kurumlarında çalışan psikolojik danışmanlar üniversite öğrencileriyle çalışırken, onların romantik ilişkiler konusunda yaşadıkları problemlerde verdikleri danışmanlık hizmetlerinde ve bu konuda verecekleri eğitimlerde bu araştırmanın bulgularından yararlanabilirler.

2. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular, uzmanların genç yetişkinlerin eş seçimine yönelik yapacağı seminer ve eğitimlerde, uygun eş bulma ve ilişki doyumuna sahip olma konusunda doğru tercih yapmaları açısından kullanılabilir.

3. Aile, evlilik ve çift danışmanlığı- terapisi alanında çalışan uzmanlar, bu çalışmadan elde edilen bilgileri, çiftlerin birbirlerini daha iyi anlamalarına, ilişki doyumlarını artırmalarına ve çatışmaları azaltmalarına yardımcı olmaya yönelik kullanabilirler.

4. Bu araştırma sonucunda elde edilen bilgiler, hangi aşk biçiminin ya da kişilik özelliğinin, romantik ilişkilerde olumsuz etkileşimlere sebebiyet verdiğini tespit edilmesi kolaylaştırabilir. Bunun sonucunda daha sağlıklı, ilişki doyumu yüksek ve istikrarlı romantik ilişkilere ulaşma konusunda bireylere kolaylık sağlanabilir.

5. Kişilerin kendisinin ve partnerinin aşk biçimleri ve kişilik özelliklerini tanıması, romantik ilişkilerden sağlanan doyumu artırmaya ve kişinin yakın ilişkilerine dair içgörü kazanmasına yardımcı olabilir.

6. Bu araştırma flört eden üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Daha sonra yapılacak araştırmalar, evli ve boşanmış kişiler üzerinde yapılabilir ve sonuçlar diğer araştırmalarla kıyaslanabilir.

7. Bu araştırma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda örneklem grubu olarak ortaöğretim öğrencileri seçilebilir ve sonuçlar diğer araştırmalarla kıyaslanabilir.

8. Bu araştırmanın en büyük sınırlılığı örneklem çok büyük bir kısmının kadınlardan oluşmasıdır. Daha sonra yapılacak araştırmalarda ise erkeklerin de çok olduğu bir örneklem grubu üzerinde çalışılıp sonuçlar karşılaştırılabilir.

9. Bu çalışmada, aşka ilişkin tutumların kişilik özellikleri ile ilişkisi incelenmiştir. Daha sonra yapılacak araştırmalarda, aşka ilişkin tutumlarla, psikiyatrik semptomlar ve evlilik uyumu gibi değişkenler arasındaki ilişki incelenebilir.

10. Bu çalışma, Ankara ilinde yapılmıştır. Daha sonra yapılacak araştırma, Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde yapılarak, bölgelere göre farklılıklar incelenebilir.

11. Bu araştırma sadece üniversite öğrencileri yani genç yetişkinler örnekleminde yapılmıştır. Daha sonra yapılacak araştırmalar, farklı yaş gruplarındaki katılımcılar dâhil edilerek yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acker, M. and Davis, M. H. (1992), Intimacy, Passion and Commitment in Adult Romantic Relationships: A Test of the Triangular Theory of Love, *Journal of Social and Personal Relationships*, 9(1),21-50
- Arkonaç, S. A. (2003), *Psikoloji: Zihin Süreçleri Bilimi*, 3. Baskı, İstanbul: Alfa Yayınları
- Bacanlı, H. , İlhan, T. Ve Aslan, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,7(2),261-279.
- Bernstein, D. A., Edward, J. R., and Thomas, K. S. (1991). *Psychology*. USA: Houghton Mifflon Company
- Berry, D. S. and Hansen, J. S. (1996). Positive Affect, Negative Affect and Social Interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*,71, 796-809
- Berscheid,E. and Peplau,L.A. (1983).*The emerging science of relationships*.In H.H. Kelley, E.Berscheid, A.Christensen, J.H.Harvey,T.L. Huston and G.Levinger (Eds), *Close Relationships*, (pp. 1-19), New York: W. H. Freedman Company
- Beştav, G.(2007). *Romantik İlişki Doyumu ile Cinsiyet, Bağlanma Stilleri, Rasyonel Olmayan İnançlar ve Aşka İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Sosyal Psikoloji Bilim Dalı, Ankara
- Bono, J. E., Boles T. L., Judge T. A. Ve Lauver K. J. (2002), The role of Personality in Task and Relationship Conflict, *Journal of Personality*,70(3),311-344
- BRANDEN, Nathaniel. (2005). <http://www.nathanielbranden.com> (13.02.2010) tarihinde ulaşılmıştır.
- Brehm, Sharon S. (1988). *Seeing Female: Social Roles and Personal Lives*. Westport, CT: Greenwood Pres.

- Burger, J. M.(2006), *Kişilik*, (Çev: İ. D. Erguvan, Sarioğlu), 1. Basım, Ankara: Kaknüs Yayınları
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (11. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Büyükşahin, A. (2004). Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri. *Türk Psikoloji Bülteni* ,32,118-120.
- Büyükşahin, A. (2004). Türkiye'de uyarlama çalışmaları yapılmış ya da Türk kültüründe geliştirilmiş ikili ilişkiler kapsamındaki ölçeklerin kısa tanıtımı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 53,129-143
- Büyükşahin, A. (2004). *Yakın İlişki Kuran ve Kurmayan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Sosyal Psikolojik Etkenler Yönünden Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Büyükşahin, A. (2005) Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 97-105.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Büyükşahin, A., Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin Aşka İlişkin Tutumlarının Lee'nin Çok Boyutlu Aşk Biçimleri Kapsamında İncelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72
- Cloninger, S. C. (2000). *Theories of personality: Understanding persons* (Third Edition). USA: Prentice Hall
- Costa, P. T. and McCrae, R. R. (1992), Four ways five factors are basic, *Personality and Individual Differences*,13, 653-665

- Curun, F. (2001). *The Effects of Sexism and Sex Role Orientation on Romantic Relationship Satisfaction*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Davies, M. F. (1996). EPQ correlates of love styles. *Personality and Individual Differences*, 20(2), 257-259
- Davies, M. F. (2001). Socially Desirable Responding and Impression Management in the Endorsement of Love Styles, *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 135(5),562-570
- Debord, J. , Romans, J. S. C. and Krieshok, T. (1996). Predicting Dyadic Adjustment from General and Relationship-Specific Beliefs, *The Journal of Psychology: Interdisciplinary*, 130(3),263-280
- Diessner, R., Frost, N. and Smith, T. (2004), Describing The Neoclassical Psyche Embedded In Sternberg's Triangular Theory of Love, *Social Behavior and Personality; an International Journal*,32(7),683-690
- Digman, J. M. (1990). Higher-order factors of the Big Five, *Journal of Personality and Social Psychology*,73
- Dökmen, Z. (2002). Evlilik Doyumu ile Algılanan Benzerlik, Cinsiyet, Cinsiyet Roller ve Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki. *XII. Ulusal Psikoloji Kongresi*, Ankara
- Ercan, H.(2008) *Genç Yetişkinlerin aşk Biçemleri ve Benlik Tipleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Eğitim Psikolojisi Programı, Ankara.
- Ertan, Ö.(2002). *The Role of Attachment Styles in Partner Pairing and Satisfaction Within Marriage in Critical and Non-Critical Stages*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü, Ankara.

- Freedman, J. L., Sears, D. O., ve Carlsmith J. M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: İmge Kitabevi
- Fricker, J. Ve Moore, S. (2001). Relationships Satisfaction: The Role of Love Styles and Attachment Styles, *Current Research In Social Psychology* 7(11), <http://www.uiowa.edu/~grpproc/crisp/crisp.7.11.htm?ref=Guzels.TV> 25 nisan 2011 tarihinde alınmıştır.
- Girgin, B. (2007). *Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kütahya.
- Gottman, J. M. (1998). Psychology and the study of marital process, *Annual Review of Psychology*, 49, 169-197
- Güven, N. (2005). *İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Hatfield, E. (1988). *Passionate and companiate love*. In R. J. Sternberg ve M. L. Barnes (Ed), *The Psychology of Love*. New Haven: Yale University Press
- Hatfield, E. (1988). Tutkulu ve Arkadaşça Aşk (çev. Curun, F.). *Türk Psikoloji Bülteni*, 32, 116-117
- Hatfield, E and Rapson, R. L. (2006). *Passionate Love, Sexual Desire, and Mate Selection: Cross-Cultural and Historical Perspectives*. In Noller P. and Feeney J. A. (Eds.), *Close Relationships; Functions, Forms and Process* (pp.227-243). New York; Psychology Press
- Hazan, C. and Shaver, P. (1987). Romantic Love Conceptualized As An Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524

- Hendrick, S. ve Hendrick, C. (1992). *Romantic Love*. Newbury Park, CA: Sage Publications Inc.
- Hendrick S. S. ve Hendrick C. (2002). Linking romantic love and sex:Development of the Perceptions of Love and Sex Scale. *Journal of Social and Personal Relationships*,19,361-378.
- Hendrick S. S. (2003). *Understanding Close Relationships*. New York: Pearson
- Hensley, W. E. (1996). The effect of a ludus love style on sexual experience, *Social Behavior and Personality: an international journal*, 24(3),205-212
- Hortaçsu, N. (2003). *İnsan ilişkileri*. Ankara: İmge Kitabevi yayınları.
- Hümeysra Yıldırım , “Empati ile Beş Faktör Kişilik Modeli Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Trabzon, Karadeniz Teknik Üniv. SBE., 2003, s.29
- Işınsu, M. (2003). *İkili İlişki Biçimi ve Süresi ile Bağlanma Stilleri Arasındaki Bağlantılar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E.(2010). *Kişilik Kuramları*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Jensen-Campbell, L. A. and Graziano, W. G. (2001). Agreeableness as a Moderator of Interpersonal Conflict, *Journal of Personality*, 69(2), 323-362
- Jess C.Groesbeck . *Carl Jung*. Comprehensive Textbook of Psychiatry-IV, Williams &Willikins, Baltimore, 1985,(p.433-440.)
- Karasar, N, (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*(15. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

- Karney, B. and Bradbury, T. (1997), Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction, *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1075-1092.
- Karney, B. R. And Bradbury, T.N. (1995). The longitudinal Course of Marital Quality and stability: A Review of Theory, Method and Research. *Psychological Bulletin*, 118, 3-34
- Kephart, W. M. (1967). Some Correlates of Romantic Love, *Journal of Marriage and Family*, 29(3)
- Kwan, V. S. Y., Bond, M. H. and Singelis T. M. (1997). Pancultural Explanations for Life Satisfaction: Adding Relationship Harmony to Self-Esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1038-1051
- Le, T. N. (2005). Narcissism and Immature Love as Mediators of Vertical Individualism and Ludic Love Style, *Journal of Social and Personal Relationship*, 22(4), 543-560
- Leak, G.K. ve Gardner, L. E. (1990). Sexual Attitudes, Love Attitudes and Social Interest, Individual Psychology: *Journal of Adlerian Theory, Research & Practice*, 46(1), 55-60
- Lee, J. A. (1973). *The Colors of Love: An exploration of the ways of loving*. Toronto: New Pres
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3, 173-182
- Lee, J. A. (1988). Love –styles. R. J. Sternberg, M. L. Barnes (Eds.), *The Psychology of Love*. New Haven: Yale University Press.
- Lester, D. Ve Philbrick, J. (1988). Correlates of styles of love. *Personality and Individual Differences*, 9, 689-690

- Liebert, M. L. Ve M. D. Spiegler (1990), *Personality Strategies and Issues*, California: Brooks /Cole Publishing Company.
- Mallandain, I. Ve Davies, M. F. (1994). The colors of love: Personality correlates of love styles. *Personality and Individual Differences*,17,557-560
- McCrae R. R. Ve Costa P. T. (1985) Updating Norman's "Adequate Taxonomy" : intelligence and personality dimensions in natural lanuage and in questionnaires, *Journal of Personality and Social Psychology*,49(3),710-721
- McCrae, R. R. & John, O. P. (1992). An Introduction to the five-factor model and its applications, *Journal of Personality*, 60,175-215
- Meeks, B. S., Hendrick, S. S. Ve Hendrick C. (1998). Communication, love and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*,15,775-773
- Middleton, C. F. (1993). *The Self and Perceived-Partner: Similarity as a Predictor of Relationship Satisfaction. Unpublished Doctoral Dissertation*, Texas Tech University
- Miller, R. S. and Perlman, D. (2006). *Intimate Relationships* (Fifth edition). New York: Mc Graw Hill.
- Mischel, W. (1993), *Introduction to Personality*, 5. Edition, Florida: Harcourt Brave Jovanovich College Publishers
- Morris, C. T. (2002). *Psikolojiyi Anlamak*, Türk Psikologlar Derneği Yayını No:23, (ss.470)
- Mount, M. K., M. R. Barrick, S. M. Scullen ve J. Rounds (2005). Higher-Order Dimensions of The Big Five Personality Traits and The Big Six Vocational Interest Types, *Personal Psychology*,58, 447-478
- Murstein, B. (1988). *A Taxonomy of love*. In R.J. Sternberg, M.L. Barnes (Ed.) *The psychology of love*. New Haven: Yale University Press.

- Neto, F. , Mullet, E., Deschamps, J. C., Barros, J., Benvindo, R., Camino, L. , Falconi, A. , Kagibanga, V. , Machado, M. (2000). Cross-Cultural Variations in Attitudes Toward Love. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(5),626-635
- Özgüven, İ. E. (1992) Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Baş Etme Yolları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,7, s. 5-13
- Pala, İ. (2007). *Kitab-ı Aşk* , (7. Basım).İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- Papalia, D. E., and Sally, W. O. (1988). *Psychology*. New York: Mc Graw – Hill Company
- Podsakoff, P. M. and MacKenzie, S. B. (2003), Common method biases in behavioral research: A critical review of the literature and recommended remedies, *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879-903
- Richard, L. S., Wakefield, J. A. and Lewak, R. (1990), Similarity of personality variables as predictors of marital satisfaction: A Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) item analysis, *Personality and Individual Differences*, 11(1),39-43
- Richardson, D. R., Medvin, N. Ve Hommock (1988). Love styles, reationship experience and sensation seeking: A test of validity. *Personality and Individual Differences*,9,645-661
- Özdemir, K. (2006). *Romantik İlişkilerde Kendini Ayarlama: Prototip Analiz Yöntemiyle İlgili Bir Uygulama*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Ankara.
- Rotenberg, K. J., and Korol, S. (1995). The Role of Loneliness and Gender in Individuals Love Styles. *Journal of Social Behavior and Personality*, 10, 537-546
- Rotenberg, K.and Korol, S. (1995).The role of loneliness and gender in individuals' love styles. *Journal of Social Behavior & Personality*, Vol 10(3), 537-546.

- Rusbult, C. E., Kumashiro, M. ,Coolsen, M. K and Kirchner J. L. (2004). *Interdependence, Closeness, and Relationships*, In Mashek, D. J and Aron, A. Handbook of Closeness and Intimacy,(pp. 137-161), New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Saymaz, İ. (2003). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İlişkileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Schultz, P. and Schlutz D. (2002). Modern Psikoloji Tarihi, İstanbul: Kaknüs Yayınları, (ss.209-214)
- Demirci, S. (2003). *Öğretmenlerde Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle İş Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Trabzon.
- Shvaer, P. R. and Brennan, K. A. (1992). Attachment Styles and the “Big Five” Personality Traits: Their Connections with Each Other and Romantic Relationship Outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18,536-545.
- Smith, L., Heaven, P. C. L and Ciarrochi, J.(2008). *Trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship satisfaction*, 44(6),1314-1325.
- Solmuş, T. (2004). İş Yaşamı, Denetim Odağı ve Beş Faktör Kişilik Modeli. *Türk Psikoloji Bülteni*,10(34-35),196-206.
- Somer, O. (1998). Türkçe’de Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli, *Türk Psikoloji Dergisi*, 13(42), 17-32.
- Sternberg, B. J. & Barnes M. L. (Ed.) (1988). The Psychology of love. New Haven: Yale University Press.
- Sternberg, R. J. (1986). *A triangular theory of love*, Psychological Review, 93(2), 119-135

- Sternberg, R. J. (1988). *Triangulating love*. In R. Sternberg & M. Barnes (Eds.), *The Psychology of Love* (pp. 119-138). New Haven: Yale University Press
- Sternberg, R. J. (1988). *Üçgen Aşk Kuramı* (çev. Uğurlu, O.). *Türk Psikoloji Bülteni*,32,121-122
- Sternberg, R. J., & Grajek, S. (1984). The nature of love. *Journal of Personality and Social Psychology*,47,312-329
- Taraban, C. B. ve Hendrick, C. (1995). Personality perceptions associated with six styles of love. *Journal of Social and Personal Relationships*,12,453-461
- Taylor, S. E. , Peplau, L. A., & Sears, D. O. (2003). *Social Psychology* (11th. Ed.) New Jersey: Prentice-Hall.
- Thorne, A. (1987). The Press of Personality: A Study of Conversations Between Introverts and Extraverts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(4),718-726.
- Tüfekçi, S. (2008). *Romantik İlişkilerde Genç Yetişkinlerin Aşka İlişkin Tutumları ve Kişilik Özellikleri: Transaksiyonel Analiz Ego Durumları Açısında Bir Değerlendirme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2009). *Boşanma İstatistikleri*, <http://www.tuik.gov.tr> adresinden 16 Şubat 2011 tarihinde alınmıştır.
- Uzunibrahimoğlu, H. (2003) *Farklı ilgi alanlarında okuyan lise son sınıf öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ve ilgileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Trabzon.

- Wan, W. W. N., Luk, L. C. and Lai, J. C. L. (2000). Personality Correlates of Lovin Styles Among Chinese Students in Hong Kong, *Personality and Individual Differences*, 29(1),169-175.
- White, J. K.(2003). *The Five-Factor Model Personality Variables and Relationship Variables: A Study Associations*. Texas Tech University.
- White, J. K., Hendrick, S. S. and Hendrick C. (2004). Big Five Personality Variables and Relationship Constructs, *Personality and Individual Differences*, 37(2), 1519-1530.
- Williams, D. Ve Schill, T. (1994). Adult attachment, love styles and self-defeating personality characteristics, *Psychological Reports*, 75(1),31-34.
- Woll, S. B. (1989). Personality and relationship correlates of loving styles. *Journal of Research in Personality*,23,480-505.
- Yalçın, İ. (2010). *İlişki Geliştirme Programının Üniversite Öğrencilerinin İlişki Doyum Düzeylerine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara.
- Yanbaşı, G. (1990). *Kişilik Kuramları*,(Yay.No:53) İzmir:Ege Üniv. Edebiyat Fak., (ss.11.)
- Yancey, G.B. ve Easman, R.L. (1995), Comparison of undergraduates with older adults on love styles and life satisfaction, *Psychology Report*, 76(3)

EK 1:
KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma sizlerin yakın ilişkilerinizde aşka ilişkin tutumlarınızı, ilişki doyumunuzu ve kişilik özelliklerinizi belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu formun üzerine isminizi yazmanız istenmemektedir. Görüşleriniz bu araştırma için çok değerlidir. Bu nedenler, yanıtlarınızın gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtması ve hiçbir maddeyi boş bırakmamanız oldukça önemlidir. **Bu anketteki soruları, şu anda birlikte olduğunuz kişiyle olan ilişkinizi düşünerek yanıtlayınız.**

Teşekkürler...

1-) Cinsiyet Kadın () Erkek () Yaş ()

2-)Sevgilinizle Ne Kadar Süredir Birliktesiniz? (Yıl ve Ay Olarak Belirtiniz) _____
/ _____

3-) Bugüne Kadar Sizin İçin Önemli Kaç Duygusal İlişki Yaşadınız? (....)

EK 2:
İlişki Doyumu Ölçeği

Aşağıdaki sorular yaşamakta olduğunuz romantik ilişkinin doyumunu ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Lütfen her ifadenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinden değerlendirip, sizin durumunuzu en iyi ifade eden kısmı işaretleyiniz.

1	2	3	4	5	6	7
	Hiç					
Kesinlikle						
Katılmıyorum						
Katılıyorum						

	1	2	3	4	5	6	7
Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?							
Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?							
Diğerleriyle karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?							
Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı istiyorsunuz?							
İlişkiniz ne dereceye kadar sizin beklentilerinizi karşılıyor?							
Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?							
İlişkinizde ne kadar problem var?							

EK 3:
AŞKA İLİŞKİN TUTUMLAR ÖLÇEĞİ: KISA FORM (LAS)

Sizden genel olarak, birlikte olduğunuz kişiyi düşünerek her ifadeyi değerlendirmeniz istenmektedir. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne derece yansıttığını, her ifadenin karşısında bulunan ve sizin için en uygun olan boşluğu işaretleyin.

	Kesinlikle Yanlış	Yanlış	Kararsızım	Doğru	Kesinlikle Doğru
Birlikte olduğum kişi bana ilgi göstermediğinde, kendimi baştan aşağıya hasta hissederim.					
Birlikte olduğum kişi diğer insanlarla yaptığım bazı şeyleri bilseydi, bozulurdu.					
Onun benimle ilgili bilmediği şeylerin onu incitmeyeceğine inanıyorum.					
Birlikte olduğum kişi için her şeye katlanırım.					
Birlikte olduğum kişiyi seçerken göz önünde bulundurduğum temel şey, ailem üzerinde nasıl bir etki bırakacağıdır.					
Birlikte olduğum kişinin başka biriyle de birlikte olduğunda kuşkulanırsam, rahat edemem.					
Arkadaşlığımız zamanla aşka dönüştü.					
Birlikte olduğum kişi ve ben fiziksel olarak tam bir uyum içerisindeyiz.					
Birlikte olduğum kişinin mutluluğun kendi mutluluğumun önüne koymadıkça mutlu olamam.					
Ona âşık olduğumdan bu yana başka herhangi bir şey üzerinde yoğunlaşmakta zorluk çekiyorum.					
Birlikte olduğum kişiyi seçerken dikkate aldığım faktörlerden biri, mesleki yaşantım üzerinde nasıl bir etkisi olacağı idi.					
Birlikte olduğum kişi ideal güzellik/yakışıklılık standartlarıma uygun.					

	Kesinlikle Yanlış	Yanlış	Kararsızım	Doğru	Kesinlikle Doğru
Birlikte olduğum kişinin isteklerini yerine getirebilmesi için genellikle kendi isteklerimden özveride bulunmaya hazırım.					
Aşk ilişkimiz iyi bir arkadaşlıktan doğduğı için çok doyum vericidir.					
Birlikte olduğum kişi bir süre bana ilgi göstermezse bazen ilgisini tekrar çekmek için aptalca şeyler yaparım.					
Birbirimiz gerçekten anlıyoruz.					
Birlikte olduğum kişi ve çok sayıda başkalarıyla “aşk oyunu” oynamaktan hoşlanırım.					
Birlikte olduğum kişiyle yoğun bir ilişkiye girmeden önce çocuk sahibi olmamız durumunda onun kalıtsal özellikleri ile benimkinin ne kadar uyumu olduğunu bulmaya çalışırım.					
Bazen onun öteki sevgililerim hakkında bilgi edinmesini engellemek zorunda kalırım.					
Birlikte olduğum kişiyi seçerken en önemli faktör, onun iyi bir ana/baba olup olamayacağı idi.					
Birlikte olduğum kişiye acı çektirmektense kendim acı çekmeyi tercih ederim.					
Uzun süreli bir arkadaşlıktan doğduğı için aşkımız aşkların en iyisidir.					
Birbirimiz için yaratıldığımızı düşünüyorum.					
Aşkımız gizemli mistik bir duygu değil, gerçek bir arkadaşlıktır.					

